Ազգ
Azg
armenian daily
9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1995 ՇԱԲԱԹ # 174 (928)

Ատոմակայանում ոչ մի ճեղքվածք չկա

Երեկ Ռուսաստանի ատոմային էներգետիկայի նախարարության «վստահության ներշնչող աղբյուրները» «Փաստի» թղթակցին տեղեկացրել էին, որ հայկական ատոմակայանի ռեակտորում ճեղքվածք է առաջացել: Ինչպես հայտնի է, այն արդեն ամբողջովին լիցքավորված է եւ այժմ Հայաստանի կառավարությունը դիմել է Ռուսաստանի ատոմային էներգետիկայի նախարարության մասնագետներին խնդրելով ստուգել ռեակտորը եւ եզրակացություն տալ դրա հետագա գործարկման նպատակահարմարության մասին: Ըստ նույն աղբյուրների, հարկ կլինի պարզել, թե որտեղ է առաջացել ճեղքվածքը, ռեակտորի կափարիչի, թե՞ հիմնապատի վրա: Առաջին դեպքում, ըստ նրանց, հնարավոր է ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցառումների մասին, իսկ երկրորդ դեպքում հավանական կլինի ռեակտորի գործարկումից հրաժարվելն է:

Նույն, մոսկովյան աղբյուրներից տեղեկացրին, որ կայանում ռադիոակտիվ արտանետում չի արձանագրվել եւ դրա վտանգը չկա:

Եւ, ինչպես «Ազգին» հայտնեց ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության պետ կանար Վլադիմիր Մանոյանը, ՀԱԷԿ-ում ոչ մի ճեղքվածք չկա:

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Ադրբեջանի ներկայացրած տարբերակը չընդունվեց

«Սանկտ Պետերբուրգում ընդունված փաստաթուղթը բազմակողմանի է», այսպիսի գնահատական տվեց երեկ ԱԺ-ում կայացած ճեպազրույցում ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը Կովկասում ազգամիջյան համաձայնության եւ կայունու-

թյան հաստատման նպատակով ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովի շրջանակներում անցկացվող Ռուսաստանի եւ անդրկովկասյան 3 հանրապետությունների խորհրդարանների նախագահների սեպտեմբերի 6-7-ի հանդիպման ժամանակ ստորագրված փաստաթղթին: Նա կարեւորեց 3 հարց:

Նախ այն, որ ազգային հակամարտությունները պետք է դադարեցվեն, երկրորդ. ցանկացած վիճելի հարց պետք է լուծվի խաղաղ ճանապարհով, եւ երրորդ. կողմերը դիմել են շրջանի ղեկավարներին՝ կազմակերպել Հայաստանի, Ադրբեջանի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի նախագահների հանդիպում:

Մյուս նշանակալից պահն այն է, որ այդպես էլ չի ընդունվել Ադրբեջանի ներկայացրած տարբերակը, որտեղ տեղ է տրվել Ղարաբաղի խնդրում օկուպացիայի եւ սեպարատիզմի դատապարտմանը, բայց քանի որ Հայաստանը միանշանակ դեմ է եղել այդ փաստաթղթին, այն, այնուամենայնիվ, չի ընդունվել: Թեեւ ե՛ւ Ռուսաստանի, ե՛ւ Վրաստանի ու Ադրբեջանի համար տարածքային ամբողջականության հիշատակումները ընդունելի էին: Ամեն դեպքում, Հովհաննես Իգիթյանի կարծիքով, փաստաթուղթը դեկլարատիվ բնույթ ունի, եւ վերաբերում է Լեռնային Ղարաբաղին, Աբխազիային, ողջ Հյուսիսային Կովկասին ու Չեչնիային եւ կոչ է արվում խաղաղ ճանապարհով, միջխորհրդարանական վեհաժողովի աջակցությամբ լուծել այդ խնդիրները:

Իր հերթին, ԱԺ մամուլին կենտրոնի ղեկավար Վահագն Մկրտչյանը ավելացրեց, թե Կովկասում առկա հիմնահարցերը լիովին տարբերվում են մի մյանցից, եւ դրանցից յուրաքանչյուրին պետք է անդրադառնալ առանձին:

Ա. Հ.

Հայաստանը Եվրախորհուրդ տանող ճանապարհին

Սեպտեմբերի 8-9-ը Վենետիկում անցկացվում է Եվրոպայի խորհրդի Վենետիկի հանձնաժողովի 24-րդ պլենար նիստը, որի աշխատանքներին մասնակցում է Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը արտաքին գործերի փոխնախարար Վարդան Օսկանյանի գլխավորությամբ:

Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից, 1991 թ. դեկտեմբերին Հայաստանը դիմել է Եվրախորհրդին խորհրդարանական անդամակցության հատուկ հրավիրյալի կարգավիճակ ստանալու խնդրանքով:

1995 թ. փետրվարին ասամբլեայի բյուրոն որոշել է սկսել Կովկասի երկրներին հատուկ կարգավիճակ տալու գործընթացը, իսկ նույն տարվա մարտին Եվրախորհրդի նախարարների կոմիտեն որոշել է մինչեւ կարգավիճակ տալը համաձայնության սկսել Հայաստանի կառավարության հետ:

Եվրոպայի խորհրդի Վենետիկի հանձնաժողովի աշխատանքներին մասնակցելը այդ կազմակերպությանն անդամակցելու գործընթացի առաջին քայլն է:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ազգային ժողովի պատգամավորների մեծ մասը «գործի մարդիկ» են

Մեր հանրապետության նոր խորհրդարանի կրթական մակարդակը նույնքան բարձր է, որքան նախորդինը: Ինչպես ցույց են տալիս տվյալները, խորհրդարանի 188 պատգամավորներից 176-ը ունեն բարձրագույն, մյուսները՝ թերի բարձրագույն կրթություն: Շարունակելով վիճակագրությունը, ասենք, որ նորընտիր Ազգային ժողովում կա գիտությունների 32 թեկնածու եւ 7 դոկտոր:

Բերված թվերը վկայում են, որ նախորդ խորհրդարանի համեմատությամբ գիտական աստիճան ունեցող պատգամավորների թիվը կրճատվել է: Դա վկայում, որ խորհրդարանում հայտնվել են «դրական» պատգամավորներ, կամ, ինչպես ժողովուրդն է ասում, «գործի մարդիկ»:

Ամեն դեպքում նոր խորհրդարանի այս բարձր կրթական մակարդակը կարող է միայն ուրախացնել: Բայց չի կարելի խորհրդարանի առաջիկա գործունեության մասին դատել միայն մեկ ցուցանիշով: Իհարկե, կրթական մակարդակը սերտորեն կապված է խորհրդարանի նպատակների ու խնդիրների ընկալման հետ:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

ԼՂՀ խորհրդարանը վերսկսեց աշխատանքը

Սեպտեմբերի 8-ին տեղի ունեցավ ԼՂՀ խորհրդարանի հերթական նիստը: Ինչպես տեղեկացրեց խորհրդարանի մամուլի քարտուղար Գայանե Առուստամյանը, պատգամավորները կշարունակեն «Ռազմական դրության մասին» օրենքի քննարկումները եւ ամենայն հավանականությամբ կկատարեն նոր լրացումներ:

ԲՈՍՆԻԱ

Մինչ Ելցինը սպառնում է համարձակ քայլերով, ռմբակոծումները շարունակվում են

Երեկ Մոսկվայում կայացավ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինի մամուլի ասուլիսը, որի ընթացքում վերջինիս կողմից մեկնաբանվեցին Ռուսաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականության մի շարք հարցեր: Լրագրողներին առանձնապես հետաքրքրում էր Ռուսաստանի դիրքորոշումը բոսնիական հակամարտության հարցում: Ինչպես նշեց Բորիս Ելցինը, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի եւ ՆԱՏՕ-ի հրամանատարության կողմից ընդունված սերբական դիրքերի ռմբակոծման որոշումը անօրինական է, քանի որ վերոհիշյալ օրակարգով ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նիստ չի հրավիրվել, եւ Ռուսաստանին, որպես Անվտանգության խորհրդի անդամի, պաշտոնապես չեն տեղեկացրել: Ելցինն պաշտպանեց զգուշացրեց խորվաթների եւ մահմեդականների ղեկավարությանը, որ Բոսնիայում նրանց կողմից հետագա ռազմական գործողությունների իրագործման դեպքում Ռուսաստանը կդիմի համարձակ միջոցների: Բոսնիական հարցում Ելցինն առանձնապես քննադատեց ոլորտի ղե-

կավարությանը, Ռուսաստանի առաջարկը անցկացնել խաղաղ գագաթնաժողով շահագրգիռ կողմերի մասնակցությամբ, անուշադրության մատնելու համար:

Բորիս Ելցինն իր դժգոհությունը հայտնեց նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարարության գործունեությունից եւ հատկապես Անդրեյ Կոզիրեւի աշխատանքից, նշելով, որ այդ մասին նա արդեն ողջակիորեն իր կարծիքն է հայտնել վերջերս արտաքին գործերի նախարարության կոլեգիայում, որտեղ նշել են այն հարցերն ու խնդիրները, որոնցում Ռուսաստանը միջազգային ասպարեզում տանուլ է տալիս նախարարության ոչ ճիշտ աշխատանքի պատճառով:

Մոսկվայում ընթացող մամուլի ասուլիսին զուգընթաց, ՆԱՏՕ-ի օդուժը շարունակում էր ռմբակոծել սերբական դիրքերը: Օգոստոսի 30-ից մինչեւ օրս կատարված է 2100 մարտական թռիչք, որին մասնակցել են 60-ից ավելի ինքնաթիռներ: Հինգշաբթի երեկոյան բոսնիական սերբերի ղեկավար Ռադովան Կարաջիչը հայտարարեց, որ հրաժարվում է հետ քաշել Սարաեւոյի շրջանում տեղակայված ծանր տեխնիկան, քանի որ 150 հազար խաղաղ սերբ բնակիչ կմնան անպաշտպան:

Փարիզում բոսնիական հարցը խաղաղ ճանապարհով լուծելու համար հրավիրված գագաթնաժողովի ժամանակ Ֆրանսիայի արտաքին գործերի նախարար Էրվե դը Շարետ եւ Մակեդոնիայի համագործակցության եւ արտաքին գործերի նախարար Արդել Նասիֆ Ֆխալին հայտարարեցին, որ սերբական դիրքերը կռմբակոծվեն այնքան ժամանակ, քանի դեռ վերջիններս կողմից չի ապաշրջափակվի Սարաեւոն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սադդամ Հուսեյնի վստահության հանրաքվե Իրաքում

Իրաքի հեղափոխական խորհրդի կոմիտեն որոշում ընդունեց երկրի նախագահ Սադդամ Հուսեյնի լիազորությունները հաստատելու նպատակով Իրաքում անցկացնել համաժողովրդական հանրաքվե: Իրաքում այն անց է կացվելու առաջին անգամ, եւ դիտորդների կարծիքով, կոչված է ամրապնդել ղեկավարի խախտված հեղինակությունը նրա երկու աղջիկների եւ փեսաների Հորդանան փախչելուց հետո:

6-րդ ռմբահարումը Ֆրանսիայում

ԼԻՈՆ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, WSJ: 6 շաբաթվա մեջ 6-րդ ռումբը պայթեց Ֆրանսիայում, այս անգամ՝ Լիոն քաղաքում, հրեական դպրոցի առաջ: Ոմ բախտավոր հետեւանքով վիրավոր վեց 14 մարդ, բոլորն էլ պատահական անցորդներ: Մյուս կողմից, Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը հանդիպեց ՊԱԿ-ի ղեկավար Յասեր Արաֆաթի հետ Արեւմտյան ափում պաղեստինյան ինքնավարության շուրջ բանակցելու: Խոսակցությունները ընդհատվեցին այն կեսի շուրջ, ուր Պերեսը պահանջեց որոշակի ճանաչությամբ զորք պահել Հեբրոն քաղաքում, մինչ պաղեստինցիները պահանջում են իսրայելական բանակային ստորաբաժինների ասիմանական հեռացում նաեւ այդ շրջանից:

Չեչեն երիտասարդի սպանությունը կրկին արեց իրադրությունը Գրոզնիում

Գրոզնիի կենտրոնական հրապարակից ոչ հեռու Ռուսաստանի Դաշնության զինված ուժերի զինծառայողի կողմից դեռեւս չպարզված հանգամանքներում սպանվեց 17 ամյա չեչեն մի երիտասարդ, որն առիթ հանդիսացավ քաղաքում իրադրության կտրուկ սրմանը: Հրապարակում հրապարակված ամբոխը պահանջեց Չեչնիայից դուրս հանել Ռուսաստանի Դաշնության զինված ուժերը: Ռուսաստանի Դաշնության Չեչնիայում տեղակայված զորքերի հրամանատարության հայտարարության համաձայն, միջադեպը տեղի է ունեցել ռուս զինծառայողի զենքի հետ անփույթ վարվելու հետեւանքով:

Քվեբեկը հանրաքվեի է գնում

ՄՈՆՐԵԱԼ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, WSJ: Կանադայի Քվեբեկ նահանգի կառավարությունը հայտարարեց այն բանաձեւը, որը հանրաքվեի է դրվելու ֆրանսախոս այդ շրջանի անկախության հարցը վճռելու համար: Թեեւ պաշտոնապես դեռեւս չի հայտարարված հանրաքվեի թվականը, սակայն իրազեկ աղբյուրները նշում են այն՝ 1995 թ. հոկտեմբերի 30:

Զելանդիան եւ Չիլին Փարիզից հետ կանչեցին իրենց դեսպաններին

ՓԱՐԻԶ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Բողոքելով Ֆրանսիայի միջուկային փորձարկումների դեմ, Նոր Զելանդիան եւ Չիլին Փարիզից հետ կանչեցին իրենց դեսպաններին եւ սառեցրին իրենց հարաբերությունները Խաղաղ օվկիանոսի Մարուրոա կղզու իշխանությունների հետ: Այդ կղզու մոտ կատարված միջուկային վերջին փորձարկումը բողոքի ալիք ստեղծեց բազմաթիվ երկրներում, մինչ Թահիթիում ցուցարարները հրդեհեցին մի շարք շենքեր եւ ստիպեցին փակել օդակայանը: Նույնիսկ Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի ռեյտինգը կրեց մեծ անկում, հասնելով 5-րդ հանրապետության նախագահներից ամենանախանձելի մակարդակին:

Չինաստանը դժգոհ է Հիլարի Քլինթոնի քննադատությունից

ՊԵԿԻՆ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, WST: Պեկինում ընթացող Կանանց միջազգային համաժողովում մարդու իրավունքների կապակցությամբ տեղի իշխանությունների վարած քաղաքականության մասին Մ. Նահանգների Առաջին տիկնոջ անողոքի քննադատական խոսքերը վրդովմունք պատճառեցին Պեկինին: Չինական պաշտոնական լրատվական ծառայության հայտարարության համաձայն, «յուրաքանչյուր երկիր իր ուշադրությունը պետք է կենտրոնացնի իր երկրում տիրող վիճակի եւ խնդիրների վրա»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՂՀ

Նախագահը եւ վարչապետը Թալիշում

Սեպտեմբերի 7-ին ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը այցելեցին Մարտակերտի շրջանի Թալիշ գյուղ, որը ռազմավարական կարեւորագույն նշանակություն ունի ամբողջ հանրապետության համար: Այցելության ժամանակ ԼՂՀ ղեկավարները մի շարք հանդիպումներ ունեցան գյուղի հասարակության, զինվորականության հետ: Թալիշցիները ծանոթացրին նախագահին եւ վարչապետին իրենց հուզող խնդիրներին: Վերջիններիս թվում նշվեցին անկանոն ջրամատակարարումը, էլեկտրաէներգիայի եւ կապի բացակայությունը: Բացի այդ, չեն բավականացնում տների նորոգման համար անհրաժեշտ շինանյութերը, մանավանդ մի այնպիսի ժամանակ, երբ Թալիշ վերադարձողների թիվն օրեցօր աճում է: Վերականգնողական աշխատանքների համար հատկացված է 135 հազար ԱՄՆ դոլլար: Արդեն կատարվել է երկու մլն 808 հազար դրամի աշխատանք:

Նկատի առնելով, որ դպրոցի շենքը պատրաստ չէր սեպտեմբերի 1-ին, ուստարին Թալիշում կսկսվի հոկտեմբերի 1-ին: Դպրոցում կսովորի 56 աշակերտ:

ԼՂՀ ղեկավարները, հաշվի առնելով գյուղում անասունների եւ թռչունների բացակայությունը, որոշեցին յուրաքանչյուր ընտանիքի, իսկ դրանք ընդամենը 98-ն են, հատկացնել մեկական կով եւ հավ, իսկ տնտեսությանը՝ Կամազ մակնիշի ավտոմեքենա:

ԼՂՀ նախագահին եւ վարչապետին ուղեւորության ընթացքում ուղեկցում էին փոխվարչապետ Ժիրայր Պողոսյանը, ներքին գործոց նախարար Արմեն Իսագուլովը, Մարտունու շրջանային վարչակազմի ղեկավար Սլավիկ Աբրահամյանը:

«Հայաստան» հիմնադրամը Ղարաբաղին

Ստեփանակերտում ջրամատակարարումը բարելավելու նպատակով «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ֆինանսական միջոցներով ԼՂՀ մայրաքաղաքի մի շարք թաղամասերում իրականացվում են նոր ջրախողովակների տեղադրման աշխատանքները: Քաղաքային վարչակազմից «Ազգի» թղթակցին տեղեկացրին, որ ներկայումս մայրաքաղաքում իրագործվում է ջրամատակարարման օղակաձեւ համակարգի ստեղծման ծրագիրը: Այդ համակարգի առավելությունն այն է, որ նախ ջրախողովակների վնասման դեպքում բնակչությունը, վերանորոգումների իրականացմանը զուգընթաց, ջուր կստանա եւ երկրորդ՝ ջրամատակարարման ծավալների պահպանման պայմաններում ջուրը կօգտագործվի խնայողաբար:

ԵՐԵՎԱՆ

Երիտասարդների հանդիպումը կուսակցությունների հետ

Հինգշաբթի ՀՌԱԿ վարչության դահլիճում տեղի ունեցավ երիտասարդական կազմակերպությունների հանդիպումը կուսակցությունների ներկայացուցիչների հետ: Ներկայացվեց պետական երիտասարդական քաղաքականության նախնական տարբերակը, որի շուրջ բուռն քննարկում ծավալվեց: Կուսակցությունները նկատեցին, որ քաղաքականության մեջ առաջ են քաշված հիմնականում սոցիալական խնդիրներ: Երիտասարդությանը չպետք է մոռանալ համազգային խնդիրները: Միայն ազգային գաղափարախոսության հիմքի վրա կարելի է պետություն ունենալ, առաւ եւ համազգային խնդիրներ լուծել: Կոմկուսի ներկայացուցիչը օգնության գալով երիտասարդներին հայտարարեց, որ այսօր սոցիալական հարցեր բարձրացնելն էլ համարձակություն է: Ուսանողությունը սոցիալապես անպաշտպան է, եւ այդ հարցերն արդիական են: Կուսակցությունների կարծիքին, թե այժմ երիտասարդական միասնական շարժում չկա, երիտասարդները առարկեցին, որ շարժման հասունացման համար ժամանակ եւ պայմաններ են անհրաժեշտ: Միջազգային համաուսանողական խորհուրդը, որը կարելի է համարել հասարակության փոքր մոդելը (խորհրդի մեջ ներգրավվել են նաեւ կուսակցությունների երիտասարդական կազմակերպությունները), առաջին քայլն է: «Սպասել, որ շարժումը արագ կհասունանա, միամտություն կլինի, հատկապես, որ հուլիսի 5-ը անհաղորդության այնպիսի հաղթարել էր, որ կոտրեց շատերին: Բայց սեպտեմբերի 9-ը միավորող դեր կունենա»: Երկկողմանի կարծիք հայտնվեց, որ իշխող վարչախումբը իրականացնում է հասարակության լումպենացման բռնատիրական քաղաքականություն, քանի որ ոչ ոք աշխատավարձով գոյատեւել չի կարող: Այսօրվա երիտասարդության մեծ մասը զբաղված է ոստիկանապետական համակարգում ծառայելու հեռանկարով: Ուսանողները տեղեկացրին, որ բուհերում ստեղծվել է բռնաճնշությամբ եւ ահաբեկչությամբ զբաղվող տարրերի ստվերային համակարգ, որոնք համագործակցում են ՆԳ մարմինների հետ եւ բոլորովին չեն թաքցնում իրենց գործողությունները: Միաժամանակ վերին մակարդակով ուսանողական խորհուրդներ են ստեղծվում, որոնք ծրագրված են կամակատար լինելու եւ խեղդելու ուսանողական շարժումը: Կուսակցությունները համոզված են, որ իրենց խնդիրն է օգնել երիտասարդների միավորմանը, քանի որ իրենք էլ միայնակ պայքարում հաջողության չեն հասնի: «Պայքարելով այդ երեւույթների դեմ միասին առաջ գնալ, այսպես ենք տեսնում մեր խնդիրները: Արտախորհրդարանային պայքարին պետք է սատար կանգնենք մեր ողջ ուժով, այլապես միայնակ ԱԺ-ում դժվար է ինչ-որ բանի հասնել»:

Յուրաքանչյուր հասարակության մեջ կան երկու կարեւոր խմբավորումներ՝ ուսանողությունը եւ բանակը, որոնց դաստիարակությունները եւ վերաբերմունքը բարոյականության ու արդարության նկատմամբ էապես տարբերվում են մյուս խավերի դաստիարակություններից: Նրանք հանուն գաղափարների կարող են ինքնազոհության գնալ: Բարձրորակ գիտելիքներ ստանալու, սոցիալական ապահովության, հանգստի կազմակերպման, աշխատատեղերի, ադմինիստրացիայի դեմ պայքարի խնդիրները ընդհանուր են ողջ աշխարհի երիտասարդության համար: Շահերի պայքարը լավագույն ադմինիստրացիայի դեպքում էլ հանգեցնում է հակադրությունների: Ավագները հուշեցին, որ աշխարհում ուսանողական շարժման մեջ ընդունված տարբերակ է հարցեր բարձրացնել կարեւորագույն իրադարձությունների նախաշեմին: Այդ ժամանակ կառավարությունը փոխզիջումների է գնում: Այնուամենայնիվ, երիտասարդները պետք է միայն նեցուկներ ունենան՝ լինեն կառավարությունը, կուսակցությունները, կամ կազմակերպությունները: Նրանք գլխավորապես հույսն իրենց վրա պետք է դնեն:

Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց, որ լրամշակումից հետո, որպես աջակցություն պետական երիտասարդական քաղաքականությանը, կուսակցությունները համաձայնագիր ստորագրեն: Որպես միջսերնդային համերաշխության ապացույց կուսակցություններին հրավիրեցին սեպտեմբերի 9-ին կայանալիք համերգ-հավաքին, որը, անկախ համալսարանի ռեկտորատի թույլտվությունից, կանցկացվի ԵՊՀ բակում:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՆՍՏԱՑՈՒՅՑ

Դիմորդները պահանջում են ավելացնել բուհերի վճարովի տեղերը

Իններորդ օրն է, ինչ մայրաքաղաքի տարբեր բուհերի այս տարվա քննություններից դուրս մնացած բազմաթիվ դիմորդներ եւ նրանց հարազատները նստացույց են կազմակերպել ՀՀ կառավարության շենքի մուտքի առջեւ: Դիմորդների վկայությամբ՝ իրենք բարձր միավորներով (17-18) այս տարի պետք է ընդունվեին բուհեր, սակայն անհաջողության են մատնվել բազմաթիվ թերությունների պատճառով: «Իրենց հանդեպ անարդարացի վերաբերմունք է ցուցաբերվել»: Ցուցարարներից Անահիտ Ղեւոնդյանի խոսքերով, այս տարվա քննություններում մրցութային միավորներն անցած տարվա համեմատությամբ արհեստականորեն բարձրացվել են: Բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարությունը 25-30 տոկոսի չափով կրճատել է բուհերում սովորողների տեղերը: Մտցվել է հայոց լեզվի քննության փորձարարական կարգ, որի պատճառով շուրջ հազարից ավելի դիմորդներ հանրակրթական միջնակարգ դպրոցներից ստացել են միանգամից 19 կամ 20 արհեստական միավոր: Քննությունների թեստերը կազմվել եւ հրապարակվել են քննություններից ընդամենը 15-20 օր առաջ: Դասախոսին պատրաստվելու համար իրենց տրվել է 2.5 ժամ ժամանակ, որից 1.5 ժամը տրամադրել են այդ թեստերի սխալներն ուղղելուն, ընդ որում, աղմուկի պայմաններում: Իսկ ցուցարարներից Էվելինա Աբելյանի պնդմամբ, քննությունների ժամանակ դիմորդներից ոմանց բացահայտորեն բաժանել են ծածկագրեր:

Դիմորդները դիմում են ուղարկել հանրապետության նախագահին, ՀՀ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարին, Ազգային ժողովի եւ ՀՀՇ վարչության նախագահներին, «Շամիրամ» հասարակական քաղաքական կազմակերպությանը, որով խնդրում են օգնել իրենց եւ հնարավորություններ ստեղծել բուհերի կրճատված անվճար տեղերի փոխարեն վճարովի տեղեր ավելացնելու համար: Նրանք հույս են հայտնել, որ այս հարցը կքննարկվի ՀՀ Ազգային ժողովի առաջիկա նստաշրջանում: Առայժմ ցուցարարները պատասխան են ստացել միայն ՀՀ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար Արմենակ Ղազարյանից, որը մերժողական է եղել:

Գ. Ս.

ԹՆՋՈՒԿ

«Կանայք հայոց աշխարհի-ԿԸՀ» մենամարտն ավարտվեց... ոչ-ոքի

Սեպտեմբերի 8-ին Արաբկիրի ժողդատարանում վերսկսվեց «Կանայք հայոց աշխարհի»-ԿԸՀ դատի հերթական, այս անգամ վերջին արարը եւ անսպասելիորեն ավարտվեց... մարտական «ոչ ոքի» արդյունքով: Կանանց կազմակերպության նախագահ Ժաննա Մանուկյանը, որ նախավերջին նիստում բացարկ էր հայտարարել դատավոր Ներսիսյանին, հանդես եկավ նոր առաջարկով. ինքը դադարեցնում է հայցադիմումի հետագա քննարկումը պայմանով, որ ԿԸՀ-ը ետ վերադարձնի ԱԺ ընտրություններից առաջ կազմակերպության մուծած գրավը: Դատավորը հաշվի առնելով, որ ՀՀ ԱԺ պատգամավորների ընտրությունների մասին օրենքով չի կարգավորված չգրանցված կազմակերպությունների գրավի ետ վերադարձման հարցը, որոշեց միջնորդագիր ներկայացնել ԿԸՀ՝ բացառության կարգով նշված գումարները վերադարձնելու խնդիրը հանձնաժողովի նիստում քննարկելու եւ 10-օրյա ժամկետում արդյունքների մասին դատարանին հայտնելու խնդրանքով:

Այսպիսով, Ժաննա Մանուկյանի ակնկալած բարոյական փոխհատուցումը թերեւս փոխարինվի նյութականով...

Լ. Պ.

Հայաստանը ավելի շատ կոշտ վառելիք կօգտագործի

Գիտնականների վերջին ուսումնասիրությունների համաձայն, գազի համաշխարհային պաշարները մարդկությանը կբավարարեն մոտավորապես 60, նավթինը՝ 40, կոշտ վառելիքինը (քարածուխ, կոքս եւ այլն) 220 տարի: Էներգիայի հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի մասնագետների կարծիքով, տարիներ հետո գազի եւ նավթի գներն ամենայն հավանականությամբ աճելու են, իսկ այդ էներգակիրները ձեռք բերելու հետ կապված դժվարությունները առաջին հերթին կզգան այն երկրները, որոնք աղքատ են կամ ընդհանրապես չունեն գազ եւ նավթ: Այդ ժամանակ Հայաստանը, վաղ թե ուշ, հարկադրված կսկսի օգտագործել կոշտ վառելիք: Այդ իսկ պատճառով հանրապետության ներկայիս վառելիքաէներգետիկ հաշվեկշռում անհրաժեշտ է աստիճանաբար ավելացնել կոշտ վառելիքի օգտագործման չափաբաժինը: Հայ էներգետիկները գտնում են, որ այդ նպատակի իրագործման համար պետք է վերափոխել հանրապետության փոքր հզորության կաթսայատները:

Գ. Ս.

Թմրամոլության մասին հոդվածը հնացած է

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հանրապետության նարկոլոգիական դիսպանսերի գլխավոր բժիշկ Սեդա Ջամալյանի կարծիքով, թմրամոլության դեմ պայքարի գլխավոր խոչընդոտը այսօր այս ասպարեզում գործող հնացած օրենսդրությունն է: Մինչեւ օրս Հայաստանում գործում է հայտնի 229 հոդվածը, որն ընդունվել է 1961 թ., եւ տիկին Ջամալյանի կարծիքով, վաղուց արդեն չի համապատասխանում մեր իրականության ներկայացրած պահանջներին: Այդ հոդվածով առաջին անգամ թմրանյութ օգտագործելու համար նախատեսված է վարչական տուգանք, իսկ երկրորդի դեպքում նախատեսվում է ազատազրկում 1-3 տարի: Գլխավոր նարկոլոգի կարծիքով, հանրապետության օրենսդիր մարմինների կողմից անհապաղ պետք է վերանայվեն թմրամոլության մասին գործող օրենքները, քանի որ դրանք խանգարում են թմրամոլների վաղ հայտնաբերմանը, որը հսկայական նշանակություն ունի այդ չարիքի դեմ պայքարի համար:

Սեդա Ջամալյանը համոզված է, որ այս սխալ օրենսդրական քաղաքականությունն է պատճառը, որ այսօր նարկոլոգիական դիսպանսերում չի բուժվում անգամ մեկ թմրամոլ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւանում գրանցվեց երիտասարդ ժուռնալիստների միությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Երեւանում գրանցվեց երիտասարդ ժուռնալիստների միություն «4» կազմակերպությունը: Ինչպես պարզաբանեց Սնարքի թղթակցին միության նախագահ Աննա Հակոբյանը, այդ անվանումն ընտրվել է որպես մամուլի՝ «չորրորդ իշխանության» խորհրդանիշ: Այս կազմակերպությունը ստեղծվել է, նրա ասելով, սկսնակ լրագրողներին օգնելու համար՝ ինչպես ստեղծագործական, այնպես էլ տեխնիկական հարցերում: Այսօրվա դրությամբ միությունը կազմված է 20 ժուռնալիստներից՝ հիմնականում 20-25 տարեկան հասակի: Ինչպես հայտնեց Հակոբյանը, այդ առումով միությանն անդամակցելու համար հատուկ սահմանափակումներ գոյություն չունեն, սակայն, 40-ից բարձր տարիքի ժուռնալիստներն ընդունվում են որպես խորհրդականներ: Կազմակերպությունը ֆինանսավորվում է մասնավոր ավանդների, ինչպես նաեւ 200 դրամ կազմող անդամավճարների հաշվին:

Փողոցային նոր հեռախոսներ

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Մոտ ժամանակներս նախատեսվում է մայրաքաղաքում տեղադրել նոր տիպի փողոցային հեռախոսներ: Եղածները համարելով «ժամանակի մնացուկներ», Երեւանհեռախոսացանցի աշխատակիցները սկսել են հին, վաղուց շարքից դուրս եկած հեռախոսների եւ վահանակների «վտարումը» շենքերի պատերից: Արտասահմանից բերվում են նոր հեռախոսներ եւ հներն արդեն հարիր չեն մեր քաղաքին: Նոր հեռախոսները կաշխատեն հատուկ ժետոններով:

Աջակցություն հայ ռանչպարին

Հայաստանում եվրահամայնքի «ՏԱՍԻՍ» ծրագրի շրջանակներում սկսել է գործել «Գյուղացիական փոխօգնության բանկը», որի նպատակն է ֆինանսական օգնություն ցուցաբերել գյուղացիական մանր եւ միջին տնտեսություններին, ինչով առայսօր թերեւս հանրապետության ոչ մի կազմակերպություն չի զբաղվել: Ինչպես հայտնեց բանկի վարչության նախագահ Ստեփան Գիշյանը, կազմակերպությանը տեխնիկական օգնություն է ցուցաբերել ֆրանսիական «Կրեդիտ ագրիկոլ» բանկը: «Գյուղացիական փոխօգնության բանկի» փայատեր գյուղացիներից յուրաքանչյուրը պարտավոր է տարեկան վճարել 4 դոլլարի համարժեքով անդամավճար: Նախատեսված է գյուղացիներին տրամադրել 2 կարճաժամկետ (սեզոնային աշխատանքների համար) եւ երկարաժամկետ (երկուսից ավելի տարիների համար) վարկեր:

Գ. Ս.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 5 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը [illegible]
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Ցիտումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Խնդիրներ

Տասնամյակներ՝ շարունակ Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսությունը հազարավոր թելերով կապված էր Ադրբեջանի տնտեսության հետ: Եվ նրա գրեթե բոլոր կարեւորագույն ներքակառուցվածքները կամ ծրագրավորված կերպով մասնատված էին, կամ արհեստականորեն ինտեգրացված Ադրբեջանի կենտրոնացված համակարգի մեջ: Այդ առումով հայաբնակ երկրամասը գտնվում էր աննախանձելի վիճակում, քանի որ երկար տարիներ չէին լուծվում տնտեսական բնականոն զարգացմանը խոչընդոտող մի շարք հիմնահարցեր, մասնավորապես, տնտեսության զարկերակները հանդիսացող արդյունաբերական ձեռնարկությունների խնդիրները:

Անկախության ուղին բռնելով, Ղարաբաղի հայությունն այսօր նախ եւ առաջ ձգտում է վարել տնտեսական ազատ քաղաքականություն, ստեղծել ենթակառույցների նոր ինքնավար համակարգ: Սոցիալիստական տարիներին Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսության մեջ մեծ կշիռ է ունեցել գյուղատնտեսությունը, որը զբաղեցնում էր ամբողջ Ղարաբաղի էկոնոմիկայի 70 տոկոսը: Ստեփանակերտի փորձագետների համոզմամբ, պաշտոնական Բաքուն դիտավորյալ չէր զարգացնում արդյունաբերությունը Ղարաբաղում, ձգտելով նախ սահմանել հայաբնակ շրջանների արդյունաբերական զարգացումը, ապա ուժեղացնել հայերի արտահոսքը երկրամասից, քանի որ հայ երիտասարդները, կրթություն ստանալով նախկին ԽՍՀՄ տարբեր քաղաքներում ու վերադառնալով հայրենիք, չէին կարողանում աշխատել ըստ մասնագիտության եւ ստիպված էին լքել Ղարաբաղը:

Այսօր ԼՂՀ իշխանությունները շատ միջոցներ են ձեռնարկում այդ վտանգավոր քաղաքականության հետեւանքները վերացնելու ուղղությամբ: Վերջերս նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագրով ստեղծվել է ԼՂՀ արդյունաբերության նախարարություն, որը եւ կհամակարգի հանրապետության բոլոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների գործունեությունը: Իսկ նախագահի օգոստոսի 4-ի հրամանագրով արդյունաբերության նախարար նշանակվեց 35-ամյա Գուրգեն Ներսիսյանը, որը մինչ այդ զբաղեցնում էր «Արցախկենցաղսպասարկում» արտադրական միավորման գլխավոր տնօրենի պաշտոնը: Մեկ ամիս, անշուշտ, բավական կարճ ժամանակահատված է որեւէ համապարփակ ամփոփում կատարելու համար, սակայն ոչինչ չի արդյունաբերության զարգացման ընդհանուր ուղղությունները մշակելու եւ նախապատրաստական աշխատանքներ տանելու խնդրում: Մենք խնդրեցինք Գուրգեն Ներսիսյանին մեկնաբանել ԼՂՀ արդյունաբերության ոլորտում տիրող իրավիճակը եւ զարգացման հեռանկարները:

– Նախ եւ առաջ կցանկանայի նշել, որ այսօրվա դրությամբ ԼՂՀ-ում գործում է մոտ 40 արդյունաբերական ձեռնարկություն: Դրանցից առավել խոշոր էլեկտրատեխնիկական գործարանն է, Ղարաբաղի տեխնոլոգիական կոմբինատը, Ստեփանակերտի եւ Շուշիի կոնյակնաստաղերի գործարանները, շինանյութերի կոմբինատը, ասֆալտագործարանը, գինեգործարանը եւ մի շարք այլ գործարաններ, ասաց նախարարը: Մեկ ամիսն իսկ կարճ ժամանակահատված է որեւէ ամփոփում կատարելու համար: Սակայն կարող եմ նշել, որ ռազմական տարիներին արդեն տարվա ավելի պահանջված զինապաշարը դրականորեն անդրադարձավ նաեւ արդյունաբերական ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Այսպես, այս տարվա յոթ ամսվա ընթացքում, օրինակ, Ստեփանակերտի էլեկտրատեխնիկական գործարանը թողարկեց 34 միլիոն 988 հազար դրամի արտադրանք, մինչդեռ անցյալ տարվա նույն ժամանակահատվածում թողարկվել է 19 միլիոն 31 հազար դրամի արտադրանք: Իսկ յոթ ամսում շինանյութերի կոմբինատը թողարկել է 32 միլիոն 832 հազար դրամի արտադրանք, ապա անցյալ տարում 20 միլիոն դրամի:

Նախարարի խոսքերով, միանգամայն ակնհայտ է, որ նույնիսկ եւ պատերազմական այս ծանր ամիսներին ԼՂՀ-ում արդյունաբերական արտադրանքի ծավալների աճ է նկատվում: Սակայն հարցերի հարցն է մնում այդ արտադրանքի իրացումը, որը շրջափակման պատճառով հաջողվում է կանոնակարգել, արտահանելով ապրանքները միջազգային շուկա Հայաստանի տարածքով:

Ներկայումս ԼՂՀ արդյունաբերության ոլորտում շարունակվում է տնտեսական բարեփոխումների կառավարական ծրագրերով նախատեսված ապապետականացման եւ սեփականաշնորհման գործընթացը: Օրերս ԼՂՀ կառավարությունը որոշում է ընդունել 37 փոքր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման մասին: Ժամանակի ընթացքում աշխարհում գոյություն ունեցող նորմաստիվներով կապիտալացվեն նաեւ ենթակառուցվածքային ձեռնարկությունները: Ու միայն ռազմավարական կարեւորություն ունեցող օբյեկտները կմնան պետական վերահսկողության տակ:

ԼՂՀ արդյունաբերության զարգացման հարցում դժվար է թերագնահատել «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի դերը, որը Արցախի տնտեսության, այդ թվում արդյունաբերության գործունեության կայունացման համար մտադիր է ստեղծել ու ամրապնդել ենթակառուցվածքային ինքնուրույն համակարգը:

Սակայն այդ գործընթացին պետք է մասնակցեն աշխարհի տարբեր երկրներում բնակվող հայերը եւ, առաջին հերթին, հայազգի ձեռներեցները, նշեց Գ. Ներսիսյանը: ԼՂՀ արդյունաբերությունը ունի մի շարք շահավետ ուղղություններ: Միայն Հադրութի շրջանում, օրինակ, հայտնաբերվել է մարմարի 18 տեսակ, այդ թվում սեւ, կանաչ ու վարդագույն մարմար, որը մեծ պահանջարկ ունի աշխարհում: Կարծում եմ, հայ բիզնեսմենները պետք է շահագրգռված լինեն այդ ուղղությունները փոխշահավետության հիմունքներով օգտագործելու հնարավորությամբ:

Այսօր Լեռնային Ղարաբաղը, դեռեւս գտնվելով պատերազմի եւ շրջափակումների պայմաններում, ձեռք բերեց իր ճակատագրի տերը լինելու անկապտելի իրավունքը:

Սակայն այդ ձեռքբերումը պետք է պաշտպանել եւ զարգացնել:

Ի վերջո Արցախում վճռվում է ոչ միայն արցախահայության, այլեւ ողջ հայության ճակատագիրը, նշեց Գուրգեն Ներսիսյանը: Ուստի ԼՂՀ տնտեսականության ամրապնդումը պետք է դառնար համահայկական խնդիր: Իսկ տնտեսության ամրապնդումը նախ եւ առաջ կապված է տնտեսական զարգացման հետ, առանց որի անհնարին է պատկերացնել ոչ Ղարաբաղի պաշտպանունակությունը, ոչ ռազմաքաղաքական հաջողությունը, ոչ ազգային գաղափարների իրականացումը:

ԱՐՇԱԽ

ԼՂՀ արդյունաբերությունը ունի մեծ հեռանկարներ

ԱՇՈՏ ԱՂԱՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Քաղաքաղեստարանը կենդանիների բարեկամ

Երկու տարի առաջ, հերթական ցուրտ ու խավար ձմեռվանից հետո Երեւանի կենդանաբանական այգու վրա կախված էր լինել-չլինելու խնդիրը: Չջեռուցվող, տարրական կենսապահովման միջոցներից զուրկ կացարաններում ցրտի ու սովի մատնված կենդանիների կորստից հետո տեսականին նվազել էր, հասնելով 100-ի, այնպես որ այգու կարգը (որ նախկինում առաջին էր) իջել էր մեկ միավորով: Ինչպես տեղեկացա այգու տնօրեն Սահակ Աբովյանից, որն այդ պաշտոնում երրորդ տարին է աշխատում, անցած երկու տարվա ընթացքում գնումների միջոցով ոչ միայն հաջողվել է վերականգնել կենդանիների գլխաքանակը (340-ից հասցնելով 450-ի), այլեւ նրանց տեսականին, որ ներկայումս հասել է 145-ի:

Այդ հարցում բավական մեծ էր քաղաքաղեստարանի օժանդակությունը, որն զգալի դրամական աջակցություն է ցուցաբերում այգու տնօրինությանը (քաղաքաղետ Վահագն Խաչատրյանը եւ նրա տեղակալ Յուրի Բախշյանն ամեն ամիս այցելում են կենդանաբանական այգի, ծանոթանում այգու կարիքներին): Օգնություն է հասկացնում նաեւ կենդանիների պահպանության համաշխարհային կազմակերպությունը, որից ստացված 17000 դոլլարն օգտագործվել է կենդանիների համար սնունդ (մսեղեն, ձավարեղեն, խոտ), դիզելային վառելիք («տաք ձմեռ» ապահովելու համար) գնելու նպատակով: Դրա շնորհիվ անցած ձմռանը, թեեւ այգին զրկված էր հոսանքից, կենդանիների կորուստ (չհաշված բնական մահվան դեպքերը) չի գրանցվել: Այս տարի հոսանքի հարցը հիմնականում լուծված է, մնում է փոխել էլեկտրակաբելի 1 կմ երկարությամբ խարխլված հատվածը, որի խափանումները հաճախակի հոսանքազրկման պատճառ են դառնում:

Այգին վերակենդանանում է, կատարվում են շինարարական աշխատանքներ, որոնք ֆինանսավորվում են «Հայաստան» հիմնադրամի կողմից՝ ինչպես տարածքի ընդհանուր բարեկարգման, այնպես էլ կենդանիների համար միջազգային չափանիշներին համապատասխանող նոր վոլյերների կառուցման նպատակով (տրանք կացարաններ են, որոնք կոչված են բնականին մոտ պայմաններ ապահովել այգու սաների համար): 40-ական թվականներին կառուցված կացարաններն արդեն պիտանի չեն: Մինչդեռ դրանք մեծապես պայմանավորում են կենդանիների վերարտադրությունը (թեեւ նույնիսկ առկա ծանր պայմաններում էլ ստացվել են միջազգային Կարմիր գրքում ընդգրկված այնպիսի կենդանիների սերունդներ, ինչպիսիք են ամերիկյան բիզոնը, Պրժեւալսկու ձին, հայկական եւ եվրոպական մուֆլոնները, ճապոնական մակակը եւ այլն):

Այգու գլխավոր խնդիրը կենդանիների սերնդափոխության ապահովումն է: Նրանց 60 տոկոսն արդեն ծերացած կենդանիներ են, բացի այդ, խախտված է կենդանաբանական այգիների միջեւ կենդանիների փոխանակության՝ նախկին ԽՍՀՄ-ում եղած ավանդույթը, որ թույլ էր տալիս առողջ սերունդ ստանալ (քանզի կենդանիների ազգակցական բուծումն անհնար կար է): Ուստի կարեւորվում է հովանավորների, գործարար մարդկանց ներգրավումը: Պրն. Աբովյանի կարծիքով, Հայաստանում այսօր քիչ չեն ձեռներեց մարդիկ, որոնք կարող են օգնել այգու քահել կենդանիների ձեռքբերմանը: Երեւանի կենդանաբանական այգու մասին Բի-Բի-Սիի նկարահանած ֆիլմը դիտելուց հետո այգին դրամական օժանդակություն ստացավ Ավստրիայի թեմի առաջնորդ Գարեգին եպիսկոպոսից, ինչպես նաեւ Հայկական ակադեմիայի պատվավոր անդամ դոկտոր Կաղաչի Կոինոյից (Ճապոնիա): Չեռք բերվեց բավական սննդամթերք: Սա կայուն դրամական պատահական օգնություններ են, իսկ այգու ֆինանսավորման առյուծի բաժինն ընկած է քաղխորհրդի ուսերին:

Այգու խնդիրներից է նաեւ խմելու ջուրը, որ մի կերպ հաղթահարվել է 100 հազար դրամով ձեռք բերված տակառի շնորհիվ:

Տնօրենը լավատեսորեն է նայում ապագային: Նրա կարծիքով, մի քանի տարվա ընթացքում այգին կարգի կբերվի, սկիզբ դնելով նրա երկրորդ երիտասարդությանը: Այդ օրը (սեպտեմբերի 2-ին) այգու բոլոր կենդանիների համախմբում հանդուրվեց բյուրականցյան անտառներից բերված մի արծվածագով, որ կենդանաբանական այգուն նվիրեց Վահրամ Սկրտչյանը:

Լ. Պ.

ՀՈԳՍԵՐ

Հացարտադրության ծխային խնդիրների հետքերով

Երեւանի թիվ 2 հացի գործարանը տեղադրված է քաղաքի կենտրոնում, Ամիրյան փողոցի սկզբնամասում շրջապատված բազմաթիվ բարձրահարկ շենքերով: «Գազային սովի» հետեւանքով գործարանի վառարանները վաղուց աշխատում են մազութով, եւ կողքի շենքերի բնակիչները ստիպված են համակերպվել նաեւ գործարանի ծխնելույզներից արտանետվող ծխի ամպերին, որոնք պտտվում են շրջակայքը: Խոսքը չի վերաբերում այն դեպքերին (որոնք հաճախակի են գիշերները), երբ վերոհիշյալ ծխի քանակն ակնհայտորեն գերազանցում է «համակերպվելու» սահմանը առաջացնելով հացի եւ արգանքի նույնանման: Երբ հաշվի առնենք, որ այդ ծխի «սպառողների» որոշակի մասը երեխաներ են, ապա բնական է մարդկանց անհանգստությունը այդ առիթով: Հարցը արվում է հասկանալու ձմռանը, երբ ծխի բյուրեղիկները, վոխարինելով կամ խառնվելով ձյան փաթիլներին, հոսա-հոսա իջնում են պատշգամբներից կախված սպիտակեղենի վրա, տանտիրուհիներին ստիպելով բոլորն լավ ծանոթ ձմեռային «արհավիրքների» պայմաններում վայելել դժվարությամբ չորացած լվացքի վերալվացման բավականությունը, հրաժարվել վառարանների ծխից առանց այն էլ ծխահարված սենյակներն օդափոխելու ընկերությունից:

Հետաքրքիր է, որ հերթական «ծխաձակման» դեմ բողոքող հեռախոսազանգերից հետո ծխի այունն արագորեն նեղանում է՝ գտավորվելով բոլորաբեղի սահմաններում: Հնարավոր չէ՞ արդյոք նկազեցնել հացի գործարանի ծխարտադրությունը: Այս հարցով դիմեցինք գործարանի տնօրեն Էդուարդ Բաբեկյանին: Պարոն Բաբեկյանը պարզաբանեց, որ վառարանների մազութով աշխատելու պայմաններում անհնար է լիովին ձերբազատվել արտանետվող ծխից, եւ խոսքը կարող է վերաբերել միայն դրա քանակի ու որակի կարգավորմանը, որ պայմանավորված է, ինչպես մազութի բաղադրությամբ (երբ մազութի մեջ մեծ է ջրի պարունակությունը, այրումն անավարտ է ընթանում), այնպես էլ հնացած վառարանների անբարեխիղճ աշխատանքով (մազութի քանակը պետք է տարբերաբար համալրվի այրման պրոցեսի բնականոնությունն ապահովելու համար): Չմոռանք նշված գործոններին ավելանում են մազութի ցածր ջերմաստիճանի պատճառով այրման լրացուցիչ բարդությունները եւ ծխի մրոտոտ վաս «լուծվելու» խնդիրները: Նշելով, որ հարցի վերջնական կարգավորումը հնարավոր է միայն գազային վառելիքի անցնելու դեպքում, պարոն Բաբեկյանն ասաց, որ ներկայումս գործարանի ղեկավարությունը ձեռնարկում է այդ հնարավորությունը: Գազատար խողովակների անցկացումը, որ բնակելի շենքերից անկախ պետք է լինի, զգալի ծախսերի հետ է կապված, իսկ կառավարությունը, գտավորվել, շահագրգռվածություն չի ցուցաբերում այդ խնդրում համարելով, որ դա գործարանի ներքին գործն է:

Մեզ հետաքրքրող մյուս հարցի կողի բերազումների հետ կապված հարցին ի պատասխան (մեր դիտարկումներով, 1 կգ-անոց հացերը լավագույն դեպքում կշռում են 900 գ), գործարանի տնօրենը նախընտրեց դրանք ստուգել տեղում: Արտադրամասում տեղադրված կշեռքի օգնությամբ համաձայն հացի կշռի բերազումն «անշուշտ» էր, ընդամենը... 50 գ: Մնում է ենթադրել, որ մեր արձանագրած առնվազն 100 գրամի բերազումն ստացվում է ի հաշիվ բարձ հացի մեջ ավելի ջրի գոլորշիացման, որ տեղի է ունենում հացի «չորացմանը» զուգընթաց:

ՍԵԼԻՆԱ ՊԱՊՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

– Սկսեմ ինստիտուտի պատմությունից: Օրգանական քիմիան Հայաստանում գիտության առավել զարգացած ճյուղերից է, որը պետք է պահպանել: 1935 թ. ԽՍՀՄ ԳԱ հայկական մասնաճյուղի կազմում հիմնվել է քիմիայի ինստիտուտը, որից էլ հետագայում անջատվել են նուրբ օրգանական քիմիայի եւ ընդհանուր ու անօրգանական քիմիայի ինստիտուտները, իսկ քիմիայի ինստիտուտը 1957-ին վերանվանվել է օրգանական քիմիայի ինստիտուտի: Այստեղ ուսումնասիրություններ են կատարվել պեստիցիդների, առաջնային ու երկրորդային ամինների, զգայական ընկալման նյութերի եւ քիմիական ռեակտիվների նոյատրոպային սինթեզի հիմունքների մշակմամբ: Այդ խնդիրները հուզում են աշխարհի զարգացած երկրների քիմիկոսների ճնշող մեծամասնությանը, իսկ դրանց լուծումները կապված են գիտական բարձրորակ կադրերի առկայության հետ: Դժբախտաբար, վերջին 3 տարիներին ինստիտուտի առաջատար քիմիկոսների մի խումբ հեռացավ, մեծ մասը ԱՄՆ, նրանցից մի քանիսն այսօր դոկտորներ են առաջատար համալսարաններում: Չնայած դրան, ինստիտուտն ունի գիտական բարձր ներուժ, որը գինկարեւոր նյութերի սինթեզում: Արդյունքում ունենք վաճառքի պատրաստ մի շարք ֆերմենտներ, բուժական նյութեր: Բարեն օրինակ, որն ստացվում է «Նաիրիտ» ԳԱՄ միավորումում, շատ մեծ արժեք ունի սննդարդյունաբերության մեջ: Մեր ձեռնարկությունների դուստրերով սինթեզում ենք եւ վաճառում մի շարք ռեագենտներ ինչ-որ չափով փակելով ֆինանսական ճեղքվածքը: Մոտ ապագայում վաճառքի կհանենք բազմաթիվ թանկարժեք նյութեր, որոնք կգնեն սննդարդյունաբերության, դեղագործության եւ այլ բնագավառներում: Թեեւ այս ամենը գիտականներին

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Շ. Բաղանյան. Հանրապետության գիտական միտքը հոսում է դուրս, դառնում այլոց սեփականություն

[illegible] բարձունքում, ռադիոկայանի հարեւանությամբ գտնվող այս գիտահետազոտական ինստիտուտն էլ է ընդգրկել այն գործընթացը, որ հատուկ է հանրապետության գրեթե բոլոր գիտական օջախներին: Մեր թղթակցի հարցերին պատասխանում է Օրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն, քիմիական գիտությունների դոկտոր Շավարշ Բաղանյանը:

ների փոխներգործության մեխանիզմների պարզաբանման, ինչպես նաեւ ազեսիվենի քիմիայի, թերմոդինամիկայի, այրման հանածոների արտադրության տեխնոլոգիայի եւ այլ ասպարեզներում: Հայտնաբերվել են մեկ տասնյակից ավելի նոր ռեակցիաներ, ստեղծվել են չհայտնված միացությունների ստացման բազմաթիվ նոր մեթոդներ եւ քիմիական հետաքրքիր ռեագենտներ (հակագրգռիչ): Ինստիտուտն ուներ 250 աշխատող, 64-ը գիտության թեկնածուներ, 15-ը՝ դոկտորներ էին:

– Վերջին տարիներին ծանր վիճակի մեջ է հայտնվել գիտությունը:

– Թեեւ աշխատանքային պայմաններ չի եղել (ապահովված ենք եղել գործելու պայմաններով ու սարքավորումներով, աշխատանքները տարվում էին 14 բաժինների ուղղությամբ, ընդգրկված էին 153 գիտաշխատողներ), սակայն իրավիճակը փոխվեց մեկից: Հայտնի պատճառով, ու 60 տոկոսով հաստիքների կրճատումներ են կատարվել, մերժվել է 5 բաժին: Պատճառը կարելի է կոչել, փորձաքննական հանձնաժողովների ոչ օբյեկտիվ վերաբերմունքն է: Չմոռանանք, որ ինստիտուտը ԽՍՀՄ-ի նմանատիպ գիտական լավագույն օջախներից էր, ուներ գիտական աստիճան շնորհող խորհուրդ:

– Ի՞նչ խնդիրներով եք զբաղված:

– Հիմնականում զբաղված ենք ցածր մոլեկուլյար բիոկարգավորիչների արտադրությամբ, որը կատարվում է նորագույն եղանակներով եւ ունակ է նոր խոսք ասելու վերը նշված բնական բիոկարգավորիչների ասպարեզում, որոնք եւ դեղամիջոցներ են, եւ բուսական աշխարհի պաշտպանիչ միջոցներ: Բերեմ մեկ օրինակ. բիոկարգավորիչների մի մասը, որոնց քանակը չափվում է միլիգրամներով եւ որոնք փոխարինում են տասնյակ տոննա թունաքիմիկատների, հատապես կիրառվում են խաղողի եւ մրգատու այգիների պաշտպանության համար: Երեւան-Էջմիածին մայրուղու մերձակա խաղողի այգիներում շատերը նկատած կլինեն կախված սպիտակ բակալներ՝ 0,3 միլիգրամ էկոլոգիապես անվտանգ առինով: Այգեգործ-դիպարոյծները դեռեւս չեն զգում ֆերոմոնային եղանակով այգիների պաշտպանության առավելությունը: Ինստիտուտում ստեղծվել են հիմնական մի շարք ռեագենտներ, որոնց կլոնավորումները գնահատվում են 100 հազարավոր դոլլարներով, սակայն նոր պայմաններին անծանոթ լինելու հետեւանքով դժվարանում ենք կազմակերպել դրանց իրացումը, որը հաստատությանը եւ երկրին կբերի մեծ [illegible] շահույթ: Կարծում եմ, որ այդ դժվարությունները մոտ ապագայում կհաղթահարենք:

– Ի՞նչ ուղիներով:

– Կանխազգալով սպասվելիք փոփոխությունները, զբաղվեցինք բիոկարգավորիչների, թանկարժեք քիմիական ռեագենտների եւ այլ հետաքրքրում է հիմնարար հետազոտություններից, բայց այլ ճանապարհ չունենք:

– Ինչպիսի՞ կապեր ունեք արտասահմանի հետ, համագործակցության ի՞նչ ակնկալիքներ կան:

– Թուլացել են մեր կապերը ԱՊՀ երկրների քիմիական գիտական [illegible] կենտրոնների հետ, բայց դրանք վերականգնելու հույս ունենք: Համագործակցության եզրեր ունենք Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի, ԱՄՆ-ի բազմաթիվ գիտական հաստատությունների հետ: Այսօր առաջարկություն ունենք գերմանացիներից համատեղ ուսումնասիրություններ կատարել գիտական կարեւոր խնդիրների շուրջ: Մեկ բաժին էր ներկայացվել, որն արժանացավ միջազգային գիտֆոնդի «Սորոսի» մրցանակին, ստանալով ֆինանսական բաժինների մեջ բարձրագույն պարգեւը: Նույն ֆոնդը առաջարկել է հանրապետության ղեկավարությանը համատեղ ֆինանսավորել այն մի քանի տասնյակ բաժինները, որոնք արժանացել են իրենց նյութական խրախուսանքին:

Վերադառնալով մեր ցավոտ խնդրին, ասեմ, որ հանրապետությունը հնարավորություն չունի ֆինանսավորել բոլոր աշխատանքները, բայց ամեն ինչ չէ, որ պետք է փակել: Երկրի վրա շատ ծանր կնստի պատրաստի գիտական ուժի կորուստը, որը վերականգնելու համար տասնամյակներ կպահանջվի:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ԻՋԵՎԱՆ

Կարկտահար դաշտեր, մկներով լի բանջարանոցներ

Այսօր Իջեւանի շրջանում շատերն են տրտնջում, որովհետեւ դաշտերն ու այգիները ապահովված չեն վնասատուներից ու հիվանդություններից: Հուլիսի 3-ին տեղացած խոշորահատ կարկուտը հարյուրավոր ընտանիքների զրկեց բերքից: Արդեն մի քանի տարի է, չի տարվում հակակարկտային պայքարը: Եվ ընդհանրապես բերքի լինել-չլինելը մնացել է տերերի հույսին, որովհետեւ չեն աշխատում պոմպակայանները, իսկ այս տարի հողը կարոտ մնաց մայիսյան անձրեւներին, ուստի նվազ էին խոտածածկն ու հացահատիկի ցանքերը: Սակայն իսկական չարիք են դարձել անարգել բազմացած մկները, որոնք վնասում ոչ միայն ցորենի արտերը, այլեւ մինչեւ այսօր հարձակվում են կարտոֆիլի եւ բանջարեղենի ցանքերի վրա, խոտհարքերը փչացնում բներից հանած հողի բլրակներով: Իջեւանցու ականջական լորուսն ախտահարվել է լվիճներով, որոնք հալված օրերում բույսերից մերկացնում են հենակները: Հավանաբար էկոլոգիական ինչ-որ «զաղանակի» խախտման հետեւանքով պարզապես չարիք են դարձել մինչեւ այժմ, վնասակար չհամարված մողեսները, որոնք ուտում են եւ լորին, եւ հասուն բանջարեղենը:

Կարելի է շատ սեփականատերերի հանդիմանել անուշադրության, վնասատուների եւ հիվանդությունների դեմ ժամանակին միջոցներ չձեռնարկելու համար: Սակայն երբ ջրանցքում ջուր չկա, նա ի՞նչ կարող է անել եւ մի՞թե միայնակ կարող է պայքարել մկների ամբողջ նացող հարձակման դեմ: Անհրաժեշտ է, որ կրծողների դեմ պայքարը միաժամանակ ծավալվի ոչ միայն նույն շրջանի գյուղերում, այլեւ հարեւան շրջաններում: Նման մտահոգությունը տեղին է այժմ, երբ սկսվում է աշնանացանը: Եթե վնասազերծված չլինեն մկները, ապա սերմի մի մասը շատ արագ կհայտնվի նրանց բներում, իսկ հաջող ծլեցած նման մեկ ընտանիքը հաջորդ գարնանից կբազմապատկվի եւ ավելի մեծ վնաս կպատճառի նոր բերքի համար: Մոտ անցյալում վնասատուների դեմ պայքարն իրականացնում էին դրանցական միջոցների տեր կոլեկտիվ ու խորհրդային տնտեսությունները, իսկ այժմ ի՞նչ կարող են անել նրանց փոխարինող գյուղական խորհուրդները, որոնց դատարկ գրպանում, ժողովրդի խոսքով, մկները են ծափ տալիս: Իսկ գյուղացուն օգնել է պետք, այլապես բերքի փոխարեն նրան կմնա տառապանքը:

ՌՈԲԵՆ Մ[illegible] Ռ.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հողի սեփականաշնորհումից հետո պետությունը չպետք է ձեռքերը լվանա

Հայաստանն ունի սահմանափակ մշակովի հողային տարածություն (վարելահողեր եւ բազմամյա տնկարկներ): 1990 թ. տվյալներով խաղողի եւ պտղատուների տնկարկները կազմում էր 85 հազար հեկտար, որից խաղողը՝ 32 հազար հեկտար: Վերջին ժամանակահատվածում (1990-1995 թթ.) ուղղակի անհայտ է, թե ինչ վիճակ է տիրում այդ ասպարեզում, ինչքան է հանդվել կամ տնկվել, ինչքան տարածքներ են մնացել անմշակ եւ շրջանառությունից դուրս եկել: Անմշակ մնացած եւ շրջանառությունից դուրս եկած տնկարկները հիմնականում գտնվում են Ադրբեջանին կից սահմանամերձ գոտում՝ Կապանի, Տավուշի, Իջեւանի եւ այլ շրջաններում, որտեղ առկա է ականահարվածության եւ հրետակոծության վտանգը:

– Բազմամյա տնկարկների տարածքների կրճատումը պայմանավորված է ոչ միայն բնական պատճառներով (պատերազմական վիճակ, տնկարկների ծերացում, չորացում եւ այլն), այլ նաեւ գյուղացիական տնտեսություններում տիրող կացությամբ: Հողի սեփականաշնորհումից հետո գյուղացին հեռանում է իր հողակտորից ամեն տարի որոշակի եկամուտ ստանալու նպատակին, որովհետեւ նա որեւէ տեղ չի աշխատում, եւ նրա ընտանիքի գոյությունն ուղղակի կապված է այդ եկամուտից: Բազմամյա տնկարկների հիմնումը կապված է հսկայական նյութական եւ ֆինանսական ներդրումների հետ, որն անմիջապես փոխհատուցում չի կարող բերել: Խաղողի եւ պտղատուների տնկումը, խնամքը եւ բերք ստանալը տեւում է 5-6 տարի, որի ընթացքում գյուղացին պետք է միայն ծախսի, իսկ դա ուղղակի անհնար է: Այս է պատճառը, որ բազմամյա տնկարկը ֆանդելուց հետո նա ընտրում է ամենաշահութաբեր եւ համեմատաբար քիչ աշխատատար ճանապարհը՝ ցանում է խոտ, ցորեն, սոխ կամ մշակում պոմիդոր ու պղպեղ: Բացի այդ անկանոն են նաեւ տնկարկներում կատարված խոր կառուցվածքային փոփոխությունները հողի սեփականաշնորհումից հետո, որը օրգանապես կապվում է մի շարք կարեւոր գործոնների (պատերազմական իրադրության, տրանսպորտային շրջափակման, էներգետիկ ճգնաժամի, նախկին տնտեսական կապերի խզման, արդյունաբերության կարգավորման եւ այլն) հետ, որոնք ուղղակի թե անուղղակի անդրադառնում են հողի մշակման վրա: Այդ փոփոխություններից են վազերից եւ ծառերից հեռացող փայտանյութի (էտված զանգվածի) զգալի աճը, հողի պահպանության համակարգի կտրուկ փոփոխությունը՝ համատարած խոտացանությունն է առաջ եկել նույնիսկ խաղողի միջշարային տարածություններում, հող-բույս-պարարտանյութ-ջուր հարաբերության խախտումը եւ վերջապես սննդանյութերի եւ հումուսի պահպանող բացասական հաշվեկշռի զարգացումը: Համաշխարհային պրակտիկայում պտղատու տնկարկների տակ հողի պահպանման խոտացանության համակարգը տարածված է, սակայն այդ երկրներում խոտերն հավելի է առնվում հողում սննդանյութերի շրջապտույտը եւ հաշվեկշիռը, հումուսի կայուն մակարդակը, որոնք պայմանավորում են բերրիության վերարտադրությունը: Խոտացանությունը սակայն չի վերաբերում խաղողին, բեկույց երբ այն մշակվում է բարձրաբուն ձեւավորման համակարգում, որովհետեւ խոտն ընկճում է խաղողի ճահճայնությունը, նրա սնման միջավայր է ստեղծում հիվանդությունների զարգացման համար եւ կրճատում է բերքը:

Հայաստանի բնակլիմայական պայմանները, ջերմությունը, հողը, ջուրը, վեգետացիայի տեւողությունը մեծ հնարավորություններ են տալիս ամենաբարձր արդյունքի հասնելու համար: Այդ արդյունքը ներառում է առաջին հերթին լավ արդյունավետության մշակաբույսերի ընտրությունը, որոնցից են խաղողը, դեղձը, ծիրանը, վարդաբույր խնդենին, ծխախոտը, պոմիդորը եւ այլն: Այս մշակաբույսերի արտադրանքները՝ գինին, կոնյակը, խնդենու յուղը, դեղձի եւ ծիրանի պահածոները եւ չիրը, տոմատը, [illegible] խոտը իրենց որակական բա[illegible]տկանիշներով կարող են հայկական գյուղատնտեսության դեմքը ներկայացնել եւ զգալիորեն հարստացնել ազգային եկամուտը: Արարատյան հարթավայրում ցորեն եւ գարի ցանելու փոխարեն պետք է մշակվի խաղող, խնդենի, պոմիդոր կամ ծիրան, հյուսիս-արեւելյան գոտում՝ դեղձ եւ ծխախոտ եւ այլն: Այսինքն պետությունը պետք է իր ձեռքում պահի մշակաբույսի, ըստ հողակլիմայական պայմանների, նպատակային մշակության մենաշնորհը: Այդ մենաշնորհի հարցը ոչ թե պարտադրվող պայման է, այլ պետք է դառնա գյուղատնտեսության վարման ազգային հեռահար քաղաքականություն, որը միակ ճիշտ ճանապարհն է նաեւ հողատիրականության եւ հողերի բերրիության վերարտադրության համար:

Երկրորդ. մշակաբույսի մենաշնորհի գաղափարը կապվում է գյուղացիական տնտեսություններում աճեցված բերքի անկորուստ մթերման հետ: Անկախ նրանից թե այդ բերքը մթերվելու է պետական թե մասնավոր գործարանների կողմից, գյուղացուն պետք են կայուն երաշխիքներ եւ բավարարող գներ:

Երրորդ. հեռանկարային ուղղությունը ծիրանի եւ դեղձի զանգվածային տնկարկներ ունեցող վայրերում արեւային չորանոցների հիմնումն է՝ հասունացած բերքը արագ չորացնելու համար: Հայաստանի ծիրանի եւ դեղձի չիրը արագորեն սպառվում է ոչ միայն ներքին այլ նաեւ զարգացած երկրի շուկայում: Հասունացած միրգը չորացնելու համար շաքարի եւ արհեստական էներգիայի անհրաժեշտություն համարյա չկա, արեւի ջերմությունն անսպառ է, աշխատանքը հեշտ, իսկ արդյունքը բարձր որակի:

Չորրորդ. հողի պահպանման համակարգում չպետք է թույլ տալ խաղողի այգիների միջշարային տարածության խոտացանություն կամ այլ բույսի մշակում, իսկ պտղատու տնկարկների տակ համատարած խոտացանությունը պետք է հուսալիորեն ապահովված լինի սննդանյութերով՝ ամենամյա պարարտացման հետ: Լավ բերքի ստացման համար հանքային պարարտանյութերը մեր պայմաններում առաջնային անհրաժեշտություն են ձեռք բերում: 1980-ական թվականներին հանրապետություն էր մուտք գործում մոտ 350 հազար տոննա պարարտանյութ, որի զգալի մասը՝ մոտ 70 տոկոսը բալաստային նյութեր էին: Դրանց փոխարեն կարելի է ներկրել բարդ, բազմակողմանի խիտ պարարտանյութեր (նիտրոամմոֆոսկա, ամմոֆոս, դիամմոֆոս, ամոնիումի եւ կալիումի պոլիֆոսֆատներ եւ այլն), որոնց մեջ ազդող նյութը հասնում է 50-90 տոկոսի: Կախված է ներգաղթատիովածությունից եւ հատկապես բնական գազից Հայաստանը նորից կարող է վերսկսել ամոնիակային սելիտրայի եւ կարբամիդի արտադրությունը:

Հանրապետության գյուղատնտեսության մեջ օգտագործվում էր նաեւ 6-8 հազար տոննա թունաքիմիկատ, որոնց 80 տոկոսը կազմում էին ֆունգիցիդները: Այդ նյութերի ստացումը, հատկապես ծծմբի եւ պղնձարջասի, կապված է պղնձաձուլական արդյունաբերության հետ, որը Հայաստանը նորից կարող է վերականգնել: Մնացած թունաքիմիկատները [illegible]կական տեսակետից կարելի է զգալիորեն կրճատել ներդրելով ժամանակակից բարձր արդյունավետություն ունեցող խիտ պրեպարատներ:

Խաղողի եւ պտղատու մշակաբույսերի արտադրությունը խթանելու ամենահիմնական պայմանը դարձյալ պետության ծեռնում է: Դա տնկարկների տարածությունների ընդարձակելու, հին այգիների վերականգնման եւ նոր այգիների հիմնման համար երկարաժամկետ ցածրտոկոսով կամ անտոկոս վարկերն են եւ դոտացիաները, առանց որոնց ոչ մի հեկտար այգի չի տնկվի:

Սխալ է այն կարծիքը, թե հողի սեփականաշնորհումից հետո պետությունը պետք է ձեռքերը լվանա եւ ամեն ինչ դնի գյուղացու նախաձեռնության եւ իմաստնության վրա: Արմատական եւ կառուցվածքային բոլոր հարցերը միշտ պետք է մնան պետության հովանավորության եւ գերակայության տակ, հատկապես անցումային ժամանակներում:

[illegible] ՏԵՐ-ՈՒՆԱՆՅԱՆ, ԱՈ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ԱՍԻԱ

Կհաջողվի՞ արդյոք Պակիստանին Աֆղանստանի տարածքով թափանցել Կենտրոնական Ասիա

Պակիստանի նախագահ Ֆարուկ Ահմադ Լեղարին չորեքշաբթի օրը պաշտոնական այցով առաջին անգամ ժամանեց Աշգաբադ: Թուրքմենստանում Պակիստանի նախագահի այցին հատուկ կարեւորություն է տրվում: Պակիստանի համար էլ այդ այցը շատ մեծ կարեւորություն ունի: Չէ որ Թուրքմենստանը հարուստ է էներգակիրներով, առանձնապես բնական գազով: Երկու կողմերն էլ շահագրգռված են Աֆղանստանի տարածքով անցնող տրանզիտային հաղորդակցական ուղիների անցկացմամբ: Թուրքմենստանն ու Պակիստանը արդեն սկսել են քննարկել Կանդահարով անցնող գազամուղի շինարարության հարցը: Պակիստանը ցանկանում է նաեւ կարգի բերել եւ նորից ասֆալտապատել նույն երթուղու վնասված խճուղին, սկսել երկաթգծի կառուցումը: Այդ ծրագրերի իրագործումը ուղղակիորեն կապված է Աֆղանստանում եւ հատկապես նրա Հերատ գավառում զարգացող դեպքերի ընթացքից, քանի որ Հերատը դարպասն է դեպի Կենտրոնական Ասիա: Դիվանագետների կարծիքով Պակիստանը ցանկանում է լավ հարաբերություններ հաստատել Կենտրոնական Ասիայի բոլոր երկրների հետ: Այդ նպատակով վերջերս տեղի են ունեցել ամենաբարձր մակարդակի մի շարք այցեր. վարչապետ Բենազիր Բհուտոն պաշտոնական այցով եղել է տարածաշրջանի բոլոր մայրաքաղաքներում: Արեւմտյան մեկնաբանների կարծիքով, Պակիստանին Կենտրոնական Ասիա ներթափանցելը շատ օգուտներ կբերի, իսկ Կենտրոնական Ասիայի երկրները կստանան նոր ուղիներ, ինչը կօգնի թուլացնելու նրանց կախվածությունը Մոսկվայից: Շուտով Աշգաբադ կժամանի աֆղանական ԱԳՆ ներկայացուցիչներից կազմված մի պատվիրակություն: Սակայն դեռեւս պարզ չէ, կապվա՞ծ է արդյոք դա Պակիստանի նախագահի այցի հետ, թե՞ ոչ:

Անցյալ շաբաթ մահմեդական եւ ռիստարդական ընդդիմական «Թալիբան» շարժման զինյալները անսպասելիորեն գրավեցին Իրանին հարող Աֆղանստանի արեւմտյան տարածքները, իսկ այս երեքշաբթի օրը նրանք փաստորեն առանց մարտի վերցրին ստրատեգիական նշանակություն ունեցող Հերատ քաղաքը: Այդ կապակցությամբ Իրանի ԻՌՆԱ նորությունների գործակալությունը հայտնեց Աֆղանստանի հետ սահմանի փակման Թեհրանի որոշման մասին: Իրանի ներքին գործերի նախարարը զգուշացրեց մարտնչող աֆղանական խմբավորումներին ոչ մի պատրվակով չմտնել Իրանի սահմանից: Նա ընդգծեց, որ Իրանը կմնա չեզոք, եւ կոչ արեց մարտնչող կողմերին, որ իրենց հարցերը լուծեն խաղաղ ճանապարհով: Իրանը, որն առաջներում աջակցում էր Աֆղանստանի տարբեր ընդդիմադիր շարժումներին, «Թալիբան» շարժմանը վերաբերվեց զգուշությամբ, քանի որ կասկածում է, թե այդ շարժմանը աջակցում է Պակիստանը: Նշանակություն ունեցավ նաեւ այն հանգամանքը, որ, ինչպես հայտնում է Բի-Բի-Սի ռադիոկայանը, Թեհրանն ու «Թալիբանը» տարբեր տեսակի իսլամական հեղափոխությունների են օժանդակում: Չորեքշաբթի օրվա «Թեհրան թայմզ» թերթի առաջնորդող հոդվածում թալիբանական վերջին հարձակումը բնութագրվում է որպես խորհրդավոր եւ ժամանակավոր: Միեւնույն ժամանակ թերթը զգուշացնում է, որ թալիբների հետագա գործողությունները չպետք է վտանգ ներկայացնեն Իրանի արեւելյան սահմաններին:

Ռուսաստանը, որը համարվում է աֆղանական կառավարության դաշնակիցը, վերջինն անդրադարձավ «Թալիբանի» հարձակմանը: Ռուսաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչը դիմեց Աֆղանստանում մարտնչող այդ երկու կողմերին ուրիշ երկրների եւ նրանց քաղաքացիների դեմ ուղղված անօրինական գործողությունների միջոցով տարածաշրջանում կայունությունը չխախտելու կոչով: Այդ ներկայացուցիչը նկատի ուներ նաեւ ռուսաստանյան ԻԼ-76 ինքնաթիռի անձնակազմի 7 անդամներին, որոնք մի ամսից ավելի է «Թալիբան» շարժման կողմից որպես պատանդներ պահվում են Կանդահարում: Աֆղանական ընդդիմադիրներն այժմ ուրախ են միջազգային հնչեղություն տալ այդ միջադեպին, որպեսզի քաղաքականապես արդարացնեն իրենց վերջին մարտական հաջողությունները: ՄԱԿ-ից եւ Իսլամական համաժողով կազմակերպության ներկայացուցիչներից նրանք պահանջել են, որ Ռուսաստանը դադարեցնի ռազմաքաղաքական աջակցություն ցուցաբերել Աֆղանստանի Քաբուլում գտնվող կառավարությանը: Ռուսաստանյան ԱԳՆ-ի պաշտոնական հերքումը նրանց չբավարարեց: Թալիբներն այժմ մասնավորապես պահանջում են, որ Ռուսաստանը պաշտոնական հայտարարությամբ վերահաստատի աֆղանական գործերին չմիջամտելու քաղաքականությունը:

Հինգշաբթի օրը «Թալիբան» շարժման ներկայացուցիչ Մոհամեդ Աֆղանին հայտարարեց, որ շարժումը գրավել է Հերատին հարեւան Գոռ աֆղանական գավառը: Մինչ այդ Գոռը գտնվում էր կառավարական ուժերի ձեռքին եւ այժմ ոչ մի տեղեկություն չկա այդ ուժերի ճակատագրի մասին: Մոհամեդ Աֆղանին ընդգծեց, որ «Թալիբանը» մտադիր չէ տարածել բախումները դեպի Աֆղանստանի սահմանները: Աֆղանստանի մյուս ընդդիմադիր ուժերն օգտվելով կառավարության շփոթությունից նույնպես ակտիվացել են եւ տարբեր ռազմաճակատներում հարձակումներ են սկսել կառավարական ուժերի դեմ: Աֆղանստանի 29 գավառների համար պայքարը շարունակվում է, եւ Քաբուլն ամբողջապես վերահսկում է դրանցից միայն հինգը, իսկ դա երկրի տարածքի մեկ քառորդից էլ քիչ է: Վերջերս գեներալ Դոստումը մեղադրեց պաշտոնական Դուշանբեին այն բանում, որ Տաջիկստանի կառավարությունը 12 անգամ օգտագործել է Դոստումի կողմից վերահսկվող օդային տարածքը նախագահ Ռաբբանիին զենք եւ զինամթերք հասցնելու համար: Կասկած հայտնվեց, որ այդ ինքնաթիռները տաջիկական չեն եղել, այլ ռուսական ծագում են ունեցել: Այդ մեղադրանքը հերքվեց Դուշանբեի կողմից: Աֆղանստանի կառավարությունն իր հերթին հայտարարել է, թե ապացույցներ ունի այն մասին, որ «Թալիբանը» վերջին հարձակումների համար զինվորական տեխնիկա եւ զինամթերք ստացել է Պակիստանից: Իսլամաբադը հերքել է այդ տեղեկությունը:

Ինչպես արդեն հայտնել էինք, չորեքշաբթի օրը հազարավոր ցուցարարներ այրել եւ ավերել էին Քաբուլում գտնվող Պակիստանի դեսպանատունը եւ ծեծել այնտեղ գտնվող դիվանագետներին, նույնիսկ դեսպանին: Աֆղանական ղեկավարության խոսքերով, դա հասարակ քաղաքացիների բողոքի արտահայտությունն է եղել ընդդեմ այն աջակցության, որը ցուցաբերում է Պակիստանը «Թալիբան» շարժմանը: Հինգշաբթի օրը Պակիստանի դեսպանատան 32 աշխատակիցներ էվակուացվել են Քաբուլից: Նրանց մեծ մասը վիրավոր է եղել: Հինգ դիվանագետներ, այդ թվում նաեւ դեսպանը, այնքան ծանր վիճակում են եղել, որ նրանց տեղափոխել են պատգարակով:

Աֆղանստանում իրավիճակը այնքան կտրուկ է փոխվում, որ դեպքերի հետագա ընթացքը շատ դժվար է գուշակել: Ակնհայտ է, որ այդ բոլորը քննարկվել է Բորիս Ելցինի, Վիկտոր Չեռնոմիրդինի եւ Իմամալի Ռախմոնովի հինգշաբթի օրը կայացած հանդիպման ժամանակ:

Հետաքրքիր է, կհաջողվի՞ արդյոք Պակիստանին Աֆղանստանի տարածքով առեւտրական ուղիներ բացել եւ թափանցել Կենտրոնական Ասիա, դրանով ինչ-որ չափով դուրս մղելով այնտեղից Ռուսաստանին:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռազմական բազայի վերականգնման ԱՄՆ-Պանամա խորհրդակցություններ

Միացյալ Նահանգներն ու Պանաման համաձայնվեցին ոչ պաշտոնական խորհրդակցություններ անցկացնել ամերիկյան ռազմական ներկայության վերականգնման հավանականության շուրջ: Պանաման 1999 թ. կվերականգնի իր հսկողությունը Պանամայի միջանցքի վրա:

Էստոնիան Թուրքիայի հետ կնքելու է ռազմական պայմանագիր

ՏԱԼԼԻՆ, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ ՊՐԵՍ: ՆԱՏՕ-ի երկրների հետ կապերն ամրապնդող Էստոնիան մտադիր է սեպտեմբերին Թուրքիայի հետ կնքել ռազմական գործակցության պայմանագիր: Ինչպես հայտնի դարձավ Էստոնիայի պաշտպանական գերատեսչության վստահելի աղբյուրներից, նախարար Անդրուս Էէլվեըը Անկարա է մեկնելու սեպտեմբերի 21-ին: Ներկայումս երկու պետությունների մասնագետները պատրաստում են այդ միջկառավարական փաստաթղթի նախագիծը: Էստոնիան արդեն նման սահմանափակ պայմանագիր ունի Դանիայի, Նորվեգիայի եւ Գերմանիայի հետ:

588 գերի չեչենական պատերազմում

ԳՐՈԶՆԻ, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ ՊՐԵՍ: Չեչնիայում պատերազմական գործողությունների սկզբից ի վեր Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն (ԿԽՄԿ) պաշտոնապես գրանցել է երկու պատերազմող կողմերի զտման-ճամբարներում եւ բանտերում պահվող 588 գերիների: Այս մասին ՌԻԱ «Նովոստիի» թղթակցին հաղորդեց Հյուսիսային Կովկասում ԿԽՄԿ-ի ներկայացուցչության ղեկավար Մանուել Բեսէրը: Նրա ասելով, 588 գերիներից 100-ը դուդաեւականների մոտ պահվող ռուսաստանյան զինծառայողներ են: Սակայն որոշ գերիներ հրաժարվում են ԿԽՄԿ-ում գրանցվելուց, քանի որ «երկյուղում են ռուսաստանյան դաշնային զորքերի գործադրվելիք դաժան միջոցառումներից, այն բանի համար, որ գերի են ընկել կամ կամավոր կերպով զենքը վայր են դրել՝ անընդունելի համարելով այս պատերազմը Ռուսաստանի համար»: Մանուել Բեսէրը հայտնեց, թե ինքը դիմել է Չեչնիայում դաշնային զորքերի միացյալ զորամիավորման հրամանատարությանը եւ դուդաեւական կազմավորումների շտաբի հրամանատար Ասլան Մասխադովին՝ առաջարկելով միջնորդական օգնություն ցույց տալ գերյալներին փոխանակելու հարցում: Սակայն, ոչ մի պատասխան դեռ չի ստացվել:

ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

Չինաստանում սպասվում է ուժեղ երկրաշարժ

Սինխուա գործակալության հաղորդումները վկայակոչելով, Ֆրանսպրեսը հայտնում է, որ ըստ Պեկինի հարավարեւմտյան Յունան նահանգում նոր բացված սեյսմիկ կայանի տվյալների, երկրում ուժեղ երկրաշարժ է սպասվում մինչեւ այս տարվա վերջը: Այդ կայանի տնօրեն Տեն Չենգյեն զգուշացրել է կառավարական մարմիններին հաշվի առնել այդ հանգամանքը, բարձրահարկ շենքեր, ընդարձակ դոտաներ եւ լայն կամուրջներ կառուցելու իրենց ծրագրերը մշակելիս: Չնայած սպասվող երկրաշարժի կենտրոնի վայրի, ժամանակի կամ ուժգնության վերաբերյալ ոչ մի տեղեկություն չի տրվել, այնուամենայնիվ նա կոչ է արել բոլոր տեսակի շինությունները նախագծելիս լուրջ ուսումնասիրել իրենց պատրաստած սեյսմիկ տեղեկությունները, հաշվի առնելով, որ Յունանում հուլիսին 7,3 աստիճան ուժգնությամբ (Ռիխտերի սանդղակ) երկրաշարժից զոհվել են 11, իսկ Գանսու հյուսիսարեւմտյան նահանգում 5,8 աստիճան ուժգնությամբ երկրաշարժից՝ 14 հոգի:

Լրատու գործակալությունը հիշեցնում է, որ վերջին 25 տարիներին Յունանը 6 անգամ տուժել է 7 աստիճանից բարձր, իսկ 23 անգամ 6-7 աստիճան ուժգնության երկրաշարժերից, դարձնելով այդ նահանգը Տիբեթից եւ Սինցզյանից հետո երրորդ վտանգավոր գոտին՝ սեյսմիկ ցնցումների տեսակետից:

Չինաստանը, 1988 թվից ի վեր թեւակոխել է ուժեղ ցնցումների ակտիվացման հինգերորդ շրջանը, որը վերոհիշյալ կայանի աշխատակիցների պնդմամբ, պետք է ավարտվի մինչեւ 2000 թվականը սպասվող ուժեղ երկրաշարժով:

Նախորդ չորրորդ շրջանը (1966-76) ավարտվել էր Հյուսիսարեւելյան Տանգշան քաղաքում տեղի ունեցած 7,6 աստիճանի երկրաշարժով, որը 250 հազար մարդու կյանք էր խլել ըստ պաշտոնական տվյալների: Օտար մասնագետների հաշվարկներով, այդ թիվը կազմում է 700 հազար, գրում է «Թեհրան թայմզ» թերթը:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Թ. Չիլլեր. Տուրիզմի շնորհիվ աշխարհը կճանաչի քուրդ ժողովրդի բարեմասնությունները

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, Չիլլերը մասնակցեց Ալանիայի ջրամբարի կայանի շինարարության սկսման հանդիսավոր արարողությանը: Դիմելով ներկաներին, վարչապետն ասաց. «Ես ուզում եմ ձեզ հիշեցնել երկրի տնտեսության անցյալ տարվա ծանր վիճակի մասին: Բայց այս տարի մեր կողմից ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ վիճակը անհամեմատ բարելավվել է: Երկրի ներքին եւ արտաքին պարտքերը նվազում են: Այս հարցում իր դրական ազդեցությունն ունեցավ նաեւ տուրիզմի զարգացումը: Այս տարի տուրիզմից ստացվելիք եկամուտը կկազմի շուրջ 5 միլիարդ դոլլար: Շուտով ծովափնյա մի շարք քաղաքներ, այդ թվում Ալանիան, կդառնան միջազգային տուրիզմի հռչակավոր հանգստավայրեր, իսկ տարեկան եկամուտը կկազմի 15 միլիարդ դոլլար: Մենք մի շարք այլ քաղաքների հետ միասին նախատեսել ենք Ալանիային նույնպես շնորհել նահանգային կենտրոնի կարգավիճակ: Այդ կապակցությամբ նախարարների խորհուրդը իր առաջարկությունը ներկայացրել է Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի քննարկմանը: Բայց մեր կողմից ընդունված շատ որոշումներ Մայր հայրենիք կուսակցության նախագահ Մեսութ Յըլմազի ծավալած սադրիչ գործունեության հետեւանքով չեն իրականանում:

Բայցեւայնպես, մենք մեր ընտրած ճամփից ուղուց չենք շեղվի: Տուրիզմի զարգացման նպատակով առաջիկա 6 ամիսների ընթացքում մենք նախատեսել ենք Անթալիա-Ալանիա ավտոմայրուղու շինարարությունը»:

Ապա Թ. Չիլլերը մասնակցեց զբոսանավերի խարսխակայանի շինարարությունն սկսելու հանդիսավոր արարողությանը: Այստեղ նա ասաց. «Զբոսանավերի խարսխակայանի առկայությունը Ալանիային զգալի օգուտներ կբերի: Այստեղ իրենց խարիսխները կգցեն արտասահմանյան զբոսաշրջիկների հարյուրավոր զբոսանավեր: Ինչպես հայտնի է, Թուրքիայում առկա 7 հազար խարսխակայանների դիմաց Իտալիայում գործում է զբոսանավերի շուրջ 65 հազար խարսխակայան, որն այդ երկրին տնտեսական խոշոր օգուտներ է բերում: Բացի տնտեսական մեծ օգուտներից, տուրիզմի զարգացումը Թուրքիայի համար մի այլ կարեւոր նշանակություն էլ ունի: Տուրիզմի զարգացման շնորհիվ աշխարհը կճանաչի Թուրքիան, կծանոթանա քուրդ ժողովրդի բարեմասնություններին, որը քաղաքական մեծ հաղթանակ կլինի»:

Հ. Չ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հայոց եկեղեցին մեծ երախտավորներ ու բարենորոգիչներ շատ է ունեցել: Նրանց մեջ իր ուրույն տեղն ունի Ներսես Լամբրոնացին՝ միջնադարի մեծ անհատականություններից մեկը, որին ժամանակակիցներն ու հետնորդները՝ վարած ծանրակշիռ գործունեության, խորագույն մտքի, ազգաշահ նվիրումի համար համեմատել են Պողոս առաքյալ Տարսոնացու, Դեմոսթենեսի, Կիկերոնի հետ, դասել Գրիգոր Լուսավորչի ու Սահակ Պարթեւի շարքը:

Ն. Լամբրոնացու հարուստ ժառանգության կարեւոր շերտերից մեկի ննության է նվիրված գրականագետ Գառնիկ Անանյանի «Ներսես Լամբրոնացու հրապարակախոսությունը» աշխատությունը, որ վերջերս լույս է տեսել Անթիլիասում, Երվանդ Փամբուկյանի խմբագրությամբ եւ որը հեղինակը «սիրով ու երկյուղածությամբ» նվիրել է «Քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակելու փառավոր 1700 ամյակին»:

Իշխանական տոհմից էր սերում Լամբրոնացին: Հայրը՝ Կիլիկիայի Լամբրոն անառիկ ամրոցի տեր Օշին Բ-ն էր, մայրը՝ Շահանդուխտը, Ներսես Շնորհալու եղբոր դուստրը: Ծնվել է 1153-ին: Ուսումնասենչությունը նկատելի էր նրա մեջ դեռ շատ փոքրուց՝ «անդադար կը պարապէր յընթերցումն եւ ի գիր» զարմանք պատճառելով բոլորին: Այնուհետեւ կրթվել դաստիարակվել է Հռոմկլայում, նոր կաթողիկոս ընտրված Ներսես Շնորհալու մոտ: Մեծ ընդունակություններ ու աշխատասիրություն դրսեւորող պատանին արդարացնում է կաթողիկոսի վստահությունը եւ վերջինս նրան ուղարկում է ուսումը շարունակելու Սեւլեռան վանքում, ուր ուշիմ երիտասարդը կատարելագործվում է լեզուների՝ հունարեն, լատիներեն, ասորերեն, ֆրանսերեն, իմացության մեջ: Ծննդավայր է վերադառնում 1172-ին, շուրջ երեք տարի Ս. Գեւորգ եկեղեցում աշակերտում ոմն «ճգնազգեաց եւ առաքինի» Հովհաննես վարդապետի: Նրա հորդորներով էլ սկսում է մեկնություններով զբաղվել եւ 1178-ին ավարտում է հանրահայտ «Մեկնութիւն Պատարագին» գիրքը: Շնորհալուն փոխարինած Գրիգոր Տղան Լամբրոնացուն նշանակում է Տարսոնի արքեպիսկոպոս՝ նրա հսկողությանը հանձնելով Լամբրոնի եւ շրջակայքի եկեղեցիները: Այստեղ էլ եռանդուն երիտասարդը ծավալում է գրական կրթական մշակութային ու դիվանագիտական լայն գործունեություն:

Գ. Անանյանը հատկապես շեշտում է այն հանգամանքը, որ Կիլիկյան Հայաստանի իշխաններն ու թագավորները վիթխարի ուշադրություն էին դարձնում մշակույթի ու լուսավորության խնդիրներին: Կաթողիկոսի հանձնարարությամբ Լամբրոնացին գրում է նշանավոր «Ատենաբանութիւնը»՝ միջնադարյան հայ հրապարակախոսության ուշագրավ երեւույթներից մեկը: Նրա անվան հետ է կապվում Սիսի մեծահանդես ժողովի հրավիրումը եւ ժողովի համար «Ատենաբանութեան» ... Նրա անվան հետ է կապվում Սիսի մեծահավաք համալսարանի բացումը:

Լամբրոնացին գրական-եկեղեցական աշխատանքը զուգակցում էր պետական խաղաղականին: Լեւոն Բ-ի արքունիքի ատենադպիր էր ու խորհրդականը եւ նրա հանձնարարությամբ շատ է ճամփորդել, դիվանագիտական եւ կրոնական բազմաթիվ ճակատամարտեր մղել: Միաժամանակ հասցրել է թողնել մշակութային պատկառելի մի ժառանգություն: Եվ... բանաստեղծներ վաստակել, որոնց դրդմամբ հեռացվել է պալատից եւ դա առիթ է տվել գրելու մեր հրապարակախոսության լավագույն էջերից մեկը եւ՝ «Թուղթ առ Լեւոն արքայն»: Գրել է նաեւ շարականներ, կատարել մեկնություններ ու թարգմանություններ, որոնց զգալի մասը հասել է մեզ: Լամբրոնացին վախճանվել է 1198 թ. սրտի կաթվածից, հարոցի պահին:

Լամբրոնացու կյանքն ու գործը միշտ էլ մեծ ուշադրության առարկա են եղել: Սկզբում նրա անմիջական աշակերտները՝ Սամուել, Գրիգոր, Խաչատուր Սկեւռացիները, ստեղծել են նրա վարքը, ապա Մ. Չամչյանը, Ղ. Ալիշանը հիմք են դրել նրա բազմակողմանի գնահատությանը, իսկ կյանքի եւ ստեղծագործության տարբեր խնդիրներին անդրադարձել են Գ. Զարբհանալյանը, Մ. Օրմանյանը, Մ. Աբեղյանը, Հ. Օշականը եւ ուրիշներ: Եղել են նաեւ Լամբրոնացու անձի եւ գործի սխալ, թերի մեկնություններ, որոնց հիմնավոր առարկություններով ու հերքումներով անդրադառնում է աշխատության հեղինակը:

Հիմնականում ննության առնելով Լամբրոնացու հրապարակախոսությունը, Գ. Անանյանը աշխատում է ընդգծել, առաջ բերել միջնադարի հայ հրապարակախոսական մտքի մեծագույն ներկայացուցիչներից մեկի այն հատկանիշները, որոնք իրենց արդիականությունը չեն կորցրել նաեւ այսօր: Այսպես.

Հարթ չի ընթացել Լամբրոնացու կյանքն ու գործունեությունը. խիզախ, արթուն, ճկուն մտքի տեր եռանդուն երիտասարդն ունեցել է բազմաթիվ հակառակորդներ: Ներկայացնելով տարբեր հարցերի շուրջ նրա մղած բանավեճերը, Գ. Անանյանը ապացուցում է, որ նա, հակառակ այլասիրության մեղադրանքներին, ի վերջո, հայ առաքելական եկեղեցու ուղղափառ վարդապետության մեծ հավատավորներից էր: Կարեւոր է աշխատության մեջ արտահայտված այն միտքը, թե կրոնադավանաբանական խնդիրների արծարծումները Լամբրոնացու մոտ ենթարկված էին իրականության առաջադրած մեծ ու փոքր խնդիրների իրագործմանը: Իսկ դրանց մեջ առաջնահերթը հայոց կործանված պետականության վերականգնումն էր: Այստեղ արդեն այսօրվա համար եւս հրատապ են հնչում ուսումնասիրողի այն եզրահանգումները, թե Լամբրոնացին պետականության ջատագով է, ըստ նրա ժողովուրդը, որ աշխարհիկ եւ հոգեւոր իմաստուն առաջնորդներ չունի, դատապարտված է: Եվ ապա՝ պետականության պահպանման հիմքը միասնությունն է, ներազգային երկպառակությունների, բռնության վերացումը, համախմբումը հայրենիքում՝ իմաստուն թագավորի առաջնորդությամբ, քանզի միասնական թագավորության բացակայությունը պատճառ է դառնում հոգեւոր ու մարմնավոր բեռությունների, որոնք տանում են ժողովրդի ազգային դիմագծի անփառաբանությանը: Սա թե ինչու, անհրաժեշտ է տեւական խաղաղություն, միասնական, հայրենի հողի վրա համախմբված ժողովուրդ եւ ուժեղ պետականություն՝ ազգի մարմինն ու հոգին առողջ պահելու համար:

Գառնիկ Անանյանի «Ներսես Լամբրոնացին հրապարակախոս» աշխատությունը, անշուշտ, լիովին չի սպառում նյութը, քանի որ հեղինակի իսկ խոստումով, դեռեւս շատ ծեռագրեր մնում են չուսումնասիրված, որը «տեւական աշխատանք է պահանջում»: Այդուհանդերձ, այն իր զգալի ավանդն է մուծում Լամբրոնացու կյանքն ու գործը ժամանակակից սերունդներին մատչելի դարձնելու գործում:

ԴԵՏՐՈՍ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ

«ԱԶԳԻ» ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ներսես Լամբրոնացին հրապարակախոս

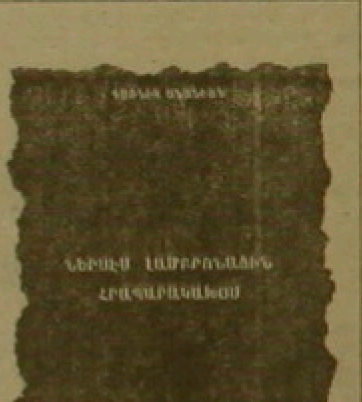

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

«Սուրբ պատարագի մեկնությունը» աշխարհին է

Երկիրն Երեւանում է Նարեկացու «Աղոթագրքի», Ներսես Շնորհալու «Ողբ Եդեսիոյ», «Հիսուս որդի հօր միածին» նշանավոր երկերի, շարականների, ինչպես նաեւ ժամանակակից հայ անվանի գրողների առանձին ստեղծագործությունների ֆրանսերեն թարգմանիչ Սահակ վարդապետ Քեշիշյանը: Անցած տարի օգոստոսին (արդեն 14-րդ անգամ) Բյուրակնի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ ղորոցի տնօրենը գալիս է մայր հայրենիք Մատենադարանում աշխատելու, անմիջապես գրաբարից մեր մեծերի ստեղծագործությունները ֆրանսերեն թարգմանելու: Իսկ որ այդ գործը նա անում է բարձր մակարդակով, վկայում են իրենք օտար մասնագետները: Ուշագրավ է, որ Նարեկացու «Աղոթագիրքը» ֆրանսերեն թարգմանության միջոցով թարգմանվել է նաեւ արաբերեն: Սահակ վարդապետին հանդիպեցինք աշխատանքի պահին.

– Ո՞րն է այս անգամ Ձեր մայր հայրենիք գալու նպատակը:

– Տասնհինգ տարի է, ինչ զբաղված եմ Ներսես Լամբրոնացու գլուխգործոցներից մեկի՝ «Մեկնութիւն սուրբ պատարագին» աշխատության ֆրանսերեն թարգմանությամբ: Սուրբ պատարագի մեկնությունը, կարելի է ասել, ինչպես հայ առաքելական, այնպես էլ կաթոլիկ եւ ուղղափառ եկեղեցիներում նույնն է: Աշխարհիկ քրիստոնյան, ընկնելով հոգեւորականներից առանց, հասկանալու չկա, թե պատարագի ժամանակ պատարագ մատուցողն ինչու է հանում գլխարկը, ինչու է խոնարհվում, ինչու են փոխվում [illegible], ինչու եւ որ ժամանակ է [illegible] հագնում հանդերձը: Այս բոլորին կարելի է գտնել պատասխանը եւ այլն եւ այլն: Սա Լամբրոնացին նույնպես ծանոթանալով այդ հարցերի պարզաբանմանը, ուրեմն կարող են օգտվել քրիստոնեական բոլոր եկեղեցիների սպասավորները: Եվ քանի որ շուտով նշվելու են Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակը, 2001-ին Հայաստանում քրիստոնեության տարածման 1700, 2002-ին Անիի Մայր տաճարի կառուցման եւ Նարեկացու «Աղոթագրքի» ստեղծման հազարամյակները, ուստի որոշել էի նախապես այդ տարեդարձների առիթով ֆրանսերեն հրատարակել Լամբրոնացու «Մեկնութիւն խորհրդոյ պատարագին» աշխատությունը, քանզի այն, ինչպես վկայում են աղբյուրները, առ այսօր միայն առանձին հատվածներով է թարգմանվել լատիներեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, անգլերեն, հունարեն: Իմ թարգմանությամբ «Մեկնութիւնը» առաջիկայում լույս կտեսնի Փարիզում, «Քրիստոնեա աղբյուրներ» մատենաշարով:

Հաջողություն մաղթելով հմուտ թարգմանչին, մեր մշակույթի երախտավոր Սահակ վարդապետ Քեշիշյանին, ավելացնենք, որ այստեղ՝ Երեւանում, նա ավարտել է նաեւ Շնորհալու՝ Մխիթար Հերացու խնդրանքով գրած «Յաղագս երկնից եւ զարդուց նորայ» եւ Հովհաննես Սարկավագ Վարդապետի «Սարեակ» ոտանների ֆրանսերեն թարգմանությունները:

ՂԵՐՍԵՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԱԶԴԱԳԻՐ

Պարոնյան թատրոն

Այսօր երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի բեմում կներկայացվի նոր բեմադրություն՝ Կարլո Գոլդոնիի «Հյուրանոցի տիրուհին» պիեսը: Բեմադրությունը՝ Նորայր Սարգսյանի, որն իրականացրել է դուստրը՝ Անուշ Սարգսյանը: Գլխավոր դերերում՝ Մարիամ Ղազարյան, Զավեն Աբրահամյան: Վաղը հանդիսատեսը կարող է դիտել Արամաշոտ Պապայանի «Փարիզեցի փեսան»: Ներկայացումների սկիզբը՝ ժամը 16-ին:

«Արհոն» թատրոն

Այսօր էդգար էլբակյան «Արհոն» թատրոնը մանուկներին հրավիրում է դիտելու Արմեն էլբակյանի «Այր, բեն, գիմ եւ շուռ կողոպուտ» պիեսը: Բեմադրությունը՝ Արմեն Բարսեղյանի: Սկիզբը՝ ժամը 12-ին: Վաղը կներկայացվի Զորայր Խալափյանի «Միրո տարբեր նվագներ» պիեսը: Բեմադրությունը՝ Արմեն էլբակյանի: Սկիզբը՝ ժամը 16-ին:

Դրամատիկ թատրոն

Հրաչյա Ղափլանյան թատրոնն այսօր կներկայացնի «Անվերջ վերադարձ» երկու մասից բաղկացած ֆանտազիան՝ ըստ Պարույր Սեւակի: Վաղը կներկայացնի Երվանդ Օտյանի «Սեր եւ ծիծաղ» երկու գործողությամբ երաժշտական կատակերգությունը: Ներկայացումների սկիզբը՝ ժամը 15-ին:

ՆԿԱՐՉԻ ՏՈՒՆ

Այվազովսկու նկարների ցուցահանդես Մոսկվայում

Մոսկվայի լավագույն ցուցասրահներից մեկում՝ Նկարչի կենտրոնական տանը բացվել է Հովհաննես Այվազովսկու նկարների ցուցահանդեսը, որի նմուշներն ընտրված են Թեոդոսիայի պատկերասրահի հավաքածուից:

1880-ին հենց նկարչի հիմնած ղրիմյան պատկերասրահից Մոսկվա են բերվել 29 կտավ եւ 7 գծանկար: Դա այնքան էլ շատ չէ, քանի որ Թեոդոսիայում պահվում են մեծ ծովանկարչի 417 գործեր:

Հետաքրքիր է, որ նկարչի կենդանության օրոք Ռուսաստանում եւ արտասահմանում կազմակերպվել են նրա գործերի 120-ից ավելի ցուցահանդեսներ, բայց վերջին մեծ ցուցադրությունը Մոսկվայում տեղի է ունեցել մոտ 30 տարի առաջ:

Ինչպես տեղեկացնում է «Սոբեսեդնիկ» շաբաթաթերթը, այս ցուցահանդեսի կազմակերպումը ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Ուկրաինայի եւ Ռուսաստանի մշակույթի փոխանակումների ոլորտում փաստորեն առաջին խոշոր ձեռնարկումն է: Ուրեմն իմաստով սա պատմական իրադարձություն է, մանավանդ, երբ նկատի ունենանք, որ Ռուսաստանի մշակույթի նախարարությունն այս ցուցահանդեսի կազմակերպման հետ որեւէ առնչություն չունի:

Ցուցահանդեսի կազմակերպիչները Մոսկվա առաքված կտավներն ու գծանկարները ապահովագրել են 4,5 միլիոն դոլարով, իսկ միջոցառման ընդհանուր ծախսերը հասել են 75 հազար: Կտավների ապահովությունը դյուրացնում է դրանց դիտումը: Մուտքի տոմսի գինը 15 հազար ռուբլի է:

Գ. Ք.

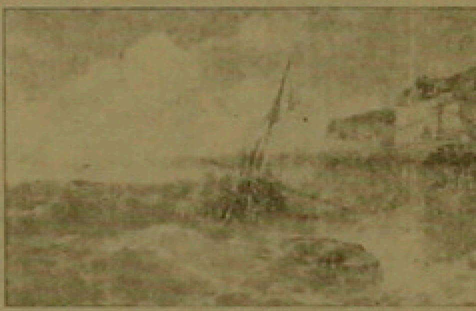

«Փոթորիկը ծովի վրա». Այվազովսկի. 1850

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պատմության թանգարանը կնշի Տիգրան Մեծի մահվան 2050-ամյակը

Տիգրան Մեծի մահվան 2050-ամյակի առիթով Հայաստանի պատմության պետական թանգարանը մինչեւ տարեվերջ մտադիր է ներկայացնել նոր ցուցադրություն: Ըստ թանգարանի տնօրեն Ալֆրեդ Շահնազարյանի, ցուցադրությունը նորովի կմեկնաբանի մ.թ.ա. 7-րդ հարյուրամյակից սկսվող եւ ավելի քան 6 դար շարունակվող պատմական այն ժամանակաշրջանը, երբ Հայաստանը դարձել էր Մերձավոր Արեւելքի ամենահզոր պետությունը: Կներկայացվեն մինչ այս չցուցադրված աղբյուրագիտական նոր նյութեր, դրամների հարուստ հավաքածու եւ այլն: Նոր ցուցադրության առիթով պատվիրված է Տիգրան Մեծի ժամանակաշրջանի Հայաստանի նոր քարտեզը:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱԴԵՎՈՍ

Գեւորգ Դավթյանը կմասնակցի Լեյլա Գենջերի երգի մրցույթ-փառատոնին

Ստամբուլի «Մարմարա» տեղեկացնում է, որ հայ տաղանդավոր երգիչ, բարիտոն Գեւորգ Դավթյանն ընդգրկված է աշխարհահռչակ սոպրանո Լեյլա Գենջերի անվան մրցույթում, որին մասնակցում են ճապոնացի, ռուս, իտալացի, ամերիկացի եւ թուրք արվեստագետներ: Դավթյանը ծնվել է Ստամբուլում 1966-ին եւ դպրեվանքն ավարտելուց հետո ընդունվել է Միմար Սինան համալսարան եւ ավարտել այն 1993-ին: Ներկայումս նա հայկական Գողթան երգչախմբի ղեկավարն է եւ վերջին տարիներս մեծ հռչակ է ձեռք բերել՝ հանդես գալով որպես Սայաթ Նովա մանկական երգչախմբի ղեկավար:

ԼՏ

Ճապոնացի գիտնականը վերծանել է Վան Գոգի զաղափարագրերը

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԻՆՏԵՐ-ԻՄՊՐԵՍ: Արվեստաբանները սենսացիոն են համարում Ոսակայի դոլեջի ղեկավար Տադաշի Գոհինոյի հայտարարությունը, որն արվել երեկ Էրմիտաժում ճապոնական բեմաներով Վան Գոգի կերտած 4 նկարների գաղափարագրերի առնչությամբ: Գիտնականը կարողացել է գաղտազերծել տեքստը, վերծանել դրանք եւ շաղկապել նկարչի անձնական կյանքի հետ: Ինչպես հայտնի է, Վան Գոգը հրապուրված էր ճապոնական գեյշա Մեյնով, որն էլ նրան խաղողակից էր դարձել Ոճիկի: ... Գոհինոյի վարկածի համաձայն, գեղեցիկ ճապոնուհու հանդեպ տածած սերը Վան Գոգն արտահայտել է նկարներում իր զգացմունքները ծածկագրելով գաղափարագրերի միջոցով:

> *Սեպտեմբերի 10-ին, ժամը 17:00-ին Կամերային երաժշտության տանը տեղի կունենա ջազային երաժշտության համերգ ֆրանսիական ջազ-խմբի մասնակցությամբ (ղեկավար Կլոդ Չամիչյան, Փարիզ):*
>
> Կազմակերպիչներ՝ ՀՀ մշակույթի նախարարություն եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատուն:

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ԳԱՎԱԹԱԿԻՐՆԵՐԻ ԳԱՎԱԹ

Հետախույզներ Մոսկվայից

ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Վաղը հանրապետության բարձրագույն խմբի առաջնության հերթական տուրում «Արարատը» մրցելու է Աբովյանի «Կոտայքի» հետ: Խաղը տեղի է ունենալու «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում եւ սկսվելու է ժամը 16-ին: Հայկական հեռուստատեսությամբ ծրագրված է 2-րդ կեսի հեռարձակումը: Այդ մրցավեճին ցանկություն են հայտնել ներկա գտնվել Մոսկվայի «Դինամոյի» երկու մարզիչներ, որոնց թվում «Դինամոյի» նախկին դարպասապահ Նիկոլայ Գոնտարը: «Դինամոն» սկսել է հետախուզությունը: Ինչպես էլ որ Ռուսաստանի լրագրողները ու մասնագետները եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկության 1/16-րդ եզրափակչի «Դինամո» (Մոսկվա)-«Արարատ» (Երեւան) թիմերի մրցակցությունում նախապատվությունը տալիս են «Դինամոյին», սակայն հեղինակավոր թիմի ղեկավարները անհանգստացած են, առավել եւս, որ «Դինամոն» անհաջող է հանդես գալիս Ռուսաստանի առաջնությունում: Ֆուտբոլասերները տեղյակ են, որ հրաժարական է տվել «Դինամոյի» փորձառու գլխավոր մարզիչ Կոնստանտին Բեսկովը: Հավանաբար մինչեւ «Արարատի» հետ հանդիպումը նոր գլխավոր մարզիչ նշանակվի: Իսկ առայժմ այդ պարտականությունը կատարում է Ադամաս Գոլոդեցը: Նոր գլխավոր մարզչի հավանական թեկնածուների թվում նշվում են նաեւ անցյալի անվանի ֆուտբոլիստներ Լեոնիդ Բուրյակի եւ Օլեգ Դոլմատովի անունները: Ուշագրավ է, որ Ռուսաստանի «սպորտգուշակության» հերթական թողարկման ծրագրում ընդգրկված է նաեւ սեպտեմբերի 28-ին Երեւանում կայանալիք «Արարատ»-«Դինամո» հանդիպումը: Կողմերի հնարավորությունները այդ խաղում գնահատվում են հավասար՝ 40 տոկոս հաղթանակ, 20 տոկոս ոչ-ոքի եւ 40 տոկոս պարտություն: Հետաքրքիր է նաեւ «Լոկոմոտիվ» (Մոսկվա)-«Բավարիա» հանդիպման գուշակության արդյունքը՝ 30-30-40:

Ուշագրավ է եւս մեկ փաստ: Ինչպես տեղեկացրին «Արարատ» ֆուտբոլային ակումբից, հեռագիր է ստացվել Պարմայից, որի «Ջուզեպպե Վերդի» օդանավակայանը պատրաստակամություն է հայտնել ընդունել Երեւանից սպասվելիք չարտերային թռիչքը: Ֆուտբոլասերները երեւի գիտեն, որ Պարմայի համանուն թիմը Եվրոպայի գավաթակիրների գավաթի նախորդ խաղարկության հաղթողն է, որը հանդես է գալիս նաեւ հերթական մրցաշարում: Ամենեւին բացառված չէ, որ հերթական փուլը հաջողությամբ հաղթահարելու դեպքում «Արարատը» հանդիպի հենց «Պարմայի» հետ: Ֆուտբոլային հսկայական փորձ ունեցող իտալացի գործարարները նախապես չեն ուզում առիթը ձեռքից բաց թողնել եւ հաշվի են առնում բոլոր տարբերակները: Հավանաբար, նման հեռագիր ուղարկվել է նաեւ Մոսկվայի «Դինամոյի» ֆուտբոլային ակումբին եւ գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում հանդես եկող մնացած թիմերին: Այդպես է իտալական բիզնեսը, որի համար շատ կարեւոր է ժամանակից հետ չընկնել:

ԵՐԵՎԱՆ-96

Քննարկում վարչապետի մոտ

1996 թվականի սեպտեմբերին Երեւանում կայանալիք շախմատի համաշխարհային 32-րդ օլիմպիադայի եւ ՖԻԴԵ-ի 67-րդ կոնգրեսի նախապատրաստական աշխատանքներն սկսված են: Դրանց ընթացքի քննարկմանն էր նվիրված ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի մոտ հրավիրված խորհրդակցությունը, որին մասնակցում էին կազմկոմիտեի անդամներ, առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջության նախարար Վահան Մելքոնյանը, արտաքին գործերի նախարար Վահան Փափազյանը, էկոնոմիկայի նախարար Անդրանիկ Անդրեասյանը, կապի նախարար Գրիգոր Պողպատյանը, կրթության եւ գիտության նախարար Արմենակ Ղազարյանը, մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Հակոբ Հակոբյանը, քաղաքաշինության նախարար Ֆելիքս Փիրումյանը, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, ՀՀ կառավարության [illegible] նախարար Սերգեյ Մանասարյանը, Երեւանի քաղխորհրդի գործկոմի առաջին փոխնախագահ Յուրի Բախշյանը:

Նախատեսվում է հյուրերին ընդունել «Անի», «Երեբունի-1», «Արմենիա-2», «Շիրակ» հյուրանոցներում, որոնց նորոգման աշխատանքների ու ֆինանսավորման աղբյուրների ճշգրտման վերաբերյալ վարչապետի կողմից տրվեցին հանձնարարականներ: Քննության առնվեցին նաեւ կազմակերպական այլ հարցեր:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՇԱԽՄԱՏ

Է. Դանիելյան. Պարտությունից հետո՝ 4 վստահ ելույթներ

Քիշնեւում շարունակվում է աշխարհի կանանց շախմատի առաջնության միջգոտիական մրցաշարը: Էլինա Դանիելյանը առաջին տուրում կրած ցավալի պարտությունից հետո (նրա դիրքում նա սպառեց ժամանակը բրազիլուհի Ռասկոյի հետ պարտիայում), բարեբախտաբար հուսալի ուշքի եկավ: Հայ շախմատիստուհին սեւերով պարտության մատնեց մոլդովուհի Պետրենկոյին, առաջ սպիտակներով՝ Հնդկաստանի ներկայացուցիչ Թիպսեյ Բագյաշրուն: Հաջորդ տուրերում Էլինան ոչ-ոքի խաղաց հարավսլավուհի Մարիչի եւ Չինաստանի Ցզին Կան Ցզինի հետ: 5 տուրից հետո Դանիելյանը 3 միավորով առաջատարներին հետապնդողների խմբում է (մրցումներին մասնակցում են 52 շախմատիստուհիներ): Աղյուսակը 4,5-ական միավորով գլխավորում են Արախամիան (Վրաստան) եւ Կախիանի Գերշինսկան (Գերմանիա): Հավակնորդուհիների մրցումների ուղեգիր կստանան 6 հաղթողները: 6-րդ տուրում Էլինան հանդիպում է ռուսաստանցի Զայցեւայի հետ:

Ջորկաեֆը դարձյալ խաղի հերոս

ԱՀԱՐՈՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆ, Փարիզ

Լեհաստանի հավաքականի հետ խաղում Ջորկաեֆի հաջող ելույթից հետո, որը փոխարինման էր դուրս եկել վերջին րոպեներին, ոչ ոք չէր կասկածում, որ Եվրոպայի առաջնության հերթական խաղում Ջորկաեֆը Ֆրանսիայի հավաքականի կազմում խաղադաշտ դուրս կգա հենց սկզբից: Այդպես էլ եղավ: Ջորկաեֆը ոչ միայն մասնակցեց Ֆրանսիա-Ադրբեջան ամբողջ խաղին, այլեւ դարձավ հանդիպման հերոսը: Նա խփեց 2 գնդակ եւ գոլային 6 փոխանցում կատարեց: Ամենեւին պատահական չէ, որ Ֆրանսիայի հավաքականի կազմում ամենաբարձր գնահատականին արժանացավ հենց Ջորկաեֆը (8,5): Տեղեկացնենք, որ ֆուտբոլիստներին գնահատում են 10 բալով եւ հազվադեպ է լինում, որ որեւէ խաղացող արժանանա նման գնահատականի: Ֆրանսիական բազմաթիվ թերթերում հիմնականում Յուրի Ջորկաեֆի նկարներն են, որոնցից մեկը տպագրված «Պարիզիեն» թերթում, ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին: Միաժամանակ նշենք, որ Ջորկաեֆը մեծ հաջողությամբ է հանդես գալիս իր նոր թիմում «Պարի Սեն-Ժերմենում», որը վեց տուրից հետո 14 միավորով գլխավորում է Ֆրանսիայի առաջնության առաջին դիվիզիոնի մրցաշարային աղյուսակը: Ջորկաեֆը խփել է 3 գնդակ եւ ռմբարկուների թվում է: Ի դեպ, երեք գնդակ է խփել եւս մեկ հայ ֆուտբոլիստ Ալեն Տեր-Զաքարյանը, որը «Մոնպելյեի» սանն է եւ խաղում է որպես կենտրոնական պաշտպան: Ֆրանսիա-Ադրբեջան խաղին ներկա էր գտնվել 15 հազար հանդիսական:

Մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել 2-րդ խմբում ընդգրկված Բելգիայի եւ Դանիայի հավաքականների մրցավեճը, որը տեղի ունեցավ Բրյուսելում: Մարզադաշտը լեփ-լեցուն էր հանդիսականներով (40 հազար): Խաղը [illegible] էր մինչեւ ժամը: Արդեն 19-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Մայքլ Լաուդրուպը: 21-րդ րոպեին այն կրկնապատկեց Բեկը: Պարզ դարձավ, որ խաղի ելքը վճռված է, քանի որ [illegible] Եվրոպայի չեմպիոնի խաղացողների համար երկու գնդակի առավելությունը անհաղթահարելի մեծ պատնեշ էր: Այնուամենայնիվ, 25-րդ րոպեին, երբ Գրունին հաջողվեց կրճատել հաշվի տարբերությունը, բելգիացիների համար հույսի նշաններ փայլատակեցին: Սակայն Դանիայի հավաքականը խաղում էր վստահ եւ 65-րդ րոպեին Վիլֆորտը երրորդ գնդակն ուղարկեց դաշտի տերերի դարպասը: Փաստորեն, 2-րդ ենթախմբում գործնականում արդեն ամեն ինչ պարզ է: Ժամկետից շուտ եզրափակչի երկու ուղեգրերից մեկին տիրել է Իսպանիայի հավաքականը, իսկ մյուսը կասկածից վեր է, որ բաժին կհասնի Դանիայի հավաքականին: Եզրափակիչ երկու տուրից առաջ դանիացիները 6 միավոր ավելի ունեն, քան բելգիացիները: Ինչ խոսք, մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում սեպտեմբերի 11-ին կայանալիք Դանիա-Իսպանիա խաղը, բայց դա հավանաբար էական նշանակություն չի ունենա:

Ժամկետից շուտ արդեն Անգլիայի ուղեգիր են ձեռք բերել նաեւ Շվեյցարիայի, Թուրքիայի եւ Բուլղարիայի հավաքականները:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Առճակատում ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի միջեւ

ՖԻՖԱ-ն բազմիցս նշել է, որ իրենց կազմակերպությունը համերաշխ ընտանիքի է նման: Սակայն վերջերս առճակատում է սկսվել ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի միջեւ: Այսպես, առաջիկայում կայանալիք ՖԻՖԱ-ի խորհրդակցությունում ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ Լեննարտ Յոհանսոնը մտադիր է նոր նախագիծ ներկայացնել ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի կառուցվածքային փոփոխությունների վերաբերյալ: ՖԻՖԱ-ի ներկայիս ղեկավարները՝ Ժոաո Ավելանժն ու Յոզեֆ Բլատերը չեն պաշտպանում այդ նախագիծը: «Մենք չպետք է ՖԻՖԱ-ն համարենք երկու մարդկանց կազմակերպություն», հայտարարել է ՈՒԵՖԱ-ի նախագահը: Յոհանսոնի կարծիքով 1998 թ.-ին, երբ կլրանա Ժոաո Ավելանժի նախագահության ժամկետը, ՖԻՖԱ-ն պետք է ունենա նոր՝ դեմոկրատական կառուցվածք, իսկ նրա գործադիր կոմիտեն պետք է համալրված լինի ազգային ֆեդերացիաների ներկայացուցիչներով:

«Լոկոմոտիվը» շարունակում է հաղթարշավը

Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը» եւ Վոլգոգրադի «Ռոտորը», որոնք Ռուսաստանը ներկայացնում են ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում, խաղացանկով նախատեսված Ռուսաստանի առաջնության հերթական տուրի հանդիպումներն անցկացրեցին ժամկետից շուտ: «Ռոտորը» հանդես եկավ Սոչիում, որտեղ 1-2 հաշվով զիջեց «Ժեմչուժինային»: Իսկ «Լոկոմոտիվը» Մոսկվայում 5-0 հաշվով հաղթեց Նովոռոսիյսկի «Չեռնոմորեցին»: «Լոկոմոտիվը» շարունակում է հաղթարշավը եւ անընդմեջ 9-րդ հաղթանակը տարավ: Այս անգամ թիմի կազմում բացակայում էր Սարգիս Հովհաննիսյանը, որն, ինչպես հայտնի է, Հայաստանի հավաքականի հետ մեկնել էր Մակեդոնիա: «Լոկոմոտիվն» ընդհուպ մոտեցավ միանձնյա առաջատարին՝ Վլադիկավկազի «Սպարտակ-Ալանիային»: Տեղեկացնենք, որ երկաթուղայիններն ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում ուժերը չափելու են եվրոպական ուժեղագույն ակումբներից մեկի՝ Մյունխենի «Բավարիայի» հետ: Առաջին խաղը տեղի է ունենալու սեպտեմբերի 12-ին: Սարգիս Հովհաննիսյանը, Սկոպյեից վերադառնալով Երեւան, հենց օդանավակայանից մեկնեց Մոսկվա:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եւս մեկ հայ ֆուտբոլիստ «Պարի Սեն-Ժերմենում»

Ինչպես տեղեկացնում է Փարիզի մեր թղթակից Ահարոն Բոյաջյանը, Ֆրանսիայի եւ Եվրոպայի լավագույն թիմերից մեկի՝ «Պարի Սեն-Ժերմենի» կազմում հայտնվել է եւս մեկ հայ ֆուտբոլիստ՝ 17-ամյա Կարո Ղազարյանը: Տաղանդավոր պատանի ֆուտբոլիստը 70-ական թվականների Բեյրութի ՀՄՄ-ի հանրահայտ խաղացող Հրայր Ղազարյանի որդին է, որը Լիբանանի լավագույն ֆուտբոլիստներից մեկն էր: Կարո Ղազարյանը բարձրահասակ ֆուտբոլիստ է եւ կատարում է ձախ պաշտպանի պարտականությունը: «Պարի Սեն-Ժերմենը» նրա հետ մեծ հույսեր է կապում: Հայ ֆուտբոլիստը «Պարի Սեն-Ժերմենի» երիտասարդական կազմի հետ վերջերս Ճապոնիայում մասնակցեց միջազգային մրցաշարի: Նրա ֆուտբոլային տաղանդի մասին գովեստով է խոսում նաեւ «Արարատի» նախկին ավագ, Հայաստանի հավաքականի փորձառու խաղացող Աշոտ Խաչատրյանը, որը լավ է ճանաչում Կարո Ղազարյանին: Երիտասարդ ֆուտբոլիստի մասին ավելի մանրամասն տեղեկություններ կտանք մեր առաջիկա համարներից մեկում:

Կարո Ղազարյանը

Բեկենբաուերը 50 տարեկան

Երկու օր հետո՝ սեպտեմբերի 11-ին, 50 տարեկան կդառնա բոլոր ժամանակների աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստներից մեկը՝ Ֆրանց Բեկենբաուերը: «Կայսր Ֆրանցի» հոբելյանական տարեդարձի պատվին նույն օրը Մյունխենում տեղի է ունենալու ընկերական հանդիպում Գերմանիայի եւ աշխարհի ֆուտբոլային աստղերի միջեւ: Արդեն հայտնի է Գերմանիայի հավաքականը, որը կազմավորվել է ֆուտբոլասերների առաջարկությունների հիման վրա: Թիմում հիմնականում ընդգրկված են Բեկենբաուերի նախկին խաղընկերները: Բոլոր ժամանակների Գերմանիայի խորհրդանշական հավաքականի դարպասապահն է աշխարհի նախկին չեմպիոն Զեպ Մայերը, որին լավ են հիշում հայ ֆուտբոլասերները եւ որը 1975 թ.-ին «Բավարիայի» հետ ժամանեց Երեւան: Պաշտպանությունում կխաղան Գերմանիայի ներկայիս հավաքականի մարզիչ Բերտի Ֆոգտսը, ինչպես նաեւ Հայնց Պետեր Բրիգելը, ինքը Ֆրանց Բեկենբաուերը, Կառլ-Հայնց Շնելինգերը: Կիսապաշտպանությունում կլինեն Գյունտեր Նեցերը, Վոլֆգանգ Օվերաթը եւ Պաուլ Բրայտները: Հարձակման գիծը կներկայացնեն Ուվե Զելերը, Գերդ Մյուլլերը եւ Կառլ-Հայնց Ռումենիգեն:

Ֆուտբոլային աշխարհում լուրջ խոսակցություններ են գնում ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նոր նախագահի հավանական թեկնածուների մասին, քանի որ 1998 թ.-ի վերջին ժամկետն է լրանում Ժոաո Ավելանժի համար: Թեկնածուների թվում նշվում է նաեւ Ֆրանց Բեկենբաուերի անունը: «Ես դեռ չեմ մտածել այն մասին, որպեսզի դառնամ ՖԻՖԱ-ի նախագահ», Մյունխենում իր 50-ամյակի առթիվ կազմակերպված մամուլի կոնֆերանսում լրագրողներին հայտարարեց Ֆրանց Բեկենբաուերը: Միաժամանակ նա ավելացրեց, որ իր համար պատիվ է այն փաստը, որ մեծն Ժոաո Ավելանժը իր անունը նշել է որպես ՖԻՖԱ-ի նախագահի պաշտոնի հավանական թեկնածու: «Սակայն ես որոշակի խնդիրներ ունեմ «Բավարիայում», որոնք կցանկանայի կատարել ամենայն պատասխանատվությամբ: Եւ հիմա չեմ մտածում այն մասին, թե ինչով պետք է զբաղվեմ հետագա տարիներին», հայտարարեց Բեկենբաուերը:

Բաժինը վարում է ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

օրվա հետքով

ՎՐԱՍՏԱՆ

Օգոստոսի 29-ի մահափորձից Շեւարդնաձեն առավելագույն օգուտ ստացավ

Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի վրա օրերս տեղի ունեցած մահափորձը վերջին երկու տարում այդ հանրապետությունում տեղի ունեցած 16-րդ ահաբեկչական քայլն էր եւ այս տարվա 7-րդ ահաբեկչությունը: Վրաստանում քաղաքական սպանությունները սկսվել էին դեռ 1992 թ. Զվիադ Գամսախուրդիայի իշխանության գլուխ անցնելուց հետո: Երկիր վերադառնալուց ոչ Շեւարդնաձեն հայտարարեց, թե չի հանդուրժի «Վրաստանի մասնատումը մաֆիոզային խմբային դասալիկների»: Նման սպառնալիք ծագել էր 1992-1993 թթ. քաղաքացիական պատերազմի հետեւանքով, երբ կենտրոնացված իշխանության բացակայության պատճառով տեղական լիդերները, ստեղծելով իրենց «գվարդիաները», պայքարի մեջ էին մտել հայրենակալվածների վերաբաժանման համար:

Շեւարդնաձեի մարտավարությունը կոշտ էր: Նա անմիջապես ասպարեզից վերացրեց մի շարք դաշտային հրամանատարների եւ ցուցադրական դատավարություն կազմակերպեց Գամսախուրդիայի զինակից Լոթի Կոբալիայի նկատմամբ: Այնուհետեւ ընդդիմադիր կուսակցությունները խոսեցին «Շեւարդնաձեի բանտազգաններում» իրենց կողմնակիցների հետապնդումների մասին: Պետության ղեկավարի գործողությունների հետեւանքով իշխանությունից աստիճանաբար հեռացվեցին թե Մոսկվայից Շեւարդնաձեին հրավիրված անձինք եւ թե տեղական «կնքահայրերը». նախկին վարչապետ Թենգիզ Սիգուան պաշտոնաթող արվեց, պաշտպանության նախկին նախարար Թենգիզ Կիտովանին քննության տակ է 1995 թ. ձմռանը դեպի Աբխազիա սադրիչ արշավանքի կազմակերպման համար, «Մխեդրիոնի» գվարդիայի ղեկավար Ջաբա Իոսելիանին օգոստոսի 29-ի ահաբեկչությունից հետո մեղադրվեց ապօրինաբար զենք եւ ռմբաղեղեր պահելու համար:

«Մխեդրիոնին» զինաթափելու պահանջին ի պատասխան, Ջաբա Իոսելիանին հասավ այն բանի, որ այդ կազմակերպությունը խորհրդարանային եւ նախագահական ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ստացավ: Շեւարդնաձեի պատասխան քայլը եղավ նոր սահմանադրության նախագիծը, որով «մխեդրիոնականները» զրկվում էին ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից եւ խաչ էր քաշվում Իոսելիանիի նախագահական եւ մյուս քաղաքական հավակնությունների վրա: Ուստի Իոսելիանին առաջինն էր, որին կասկածեցին Շեւարդնաձեի վրա կատարված մահափորձի մեջ: Իոսելիանին հայտարարեց, որ մահափորձը վերջին երկու տարում կատարված 16-րդ ահաբեկչությունն է, որոնցից ոչ մեկը չի բացահայտվել, եւ դրա համար պետք է պատասխան տա պետանվտանգության շեֆ Իգոր Գեորգաձեն:

Վերջինիս հրաժարականը ցանկալի էր Վրաստանի բոլոր քաղաքական գործիչների, այդ թվում Շեւարդնաձեի համար: Գեորգաձեն չի թաքցնում իր ռուսամետ կողմնորոշումը: Ինչպես ընդդիմությունը, այնպես էլ պետության ղեկավարի շրջապատը, ենթադրում են, թե Գեորգաձեն ծրագրել էր ահաբեկչությունը որպես պատրվակ օգտագործել արտակարգ դրություն հաստատելու եւ իշխանության գլուխ անցնելու համար:

Նրա հրաժարականը նվազեցրեց երկու ազդեցիկ կոմկուսների նախընտրական հնարավորությունները: Դրանցից մեկը գլխավորում է Իգոր Գեորգաձեի հայրը՝ Պանտելեյմոն Գեորգաձեն: Մյուսը՝ Վրաստանի

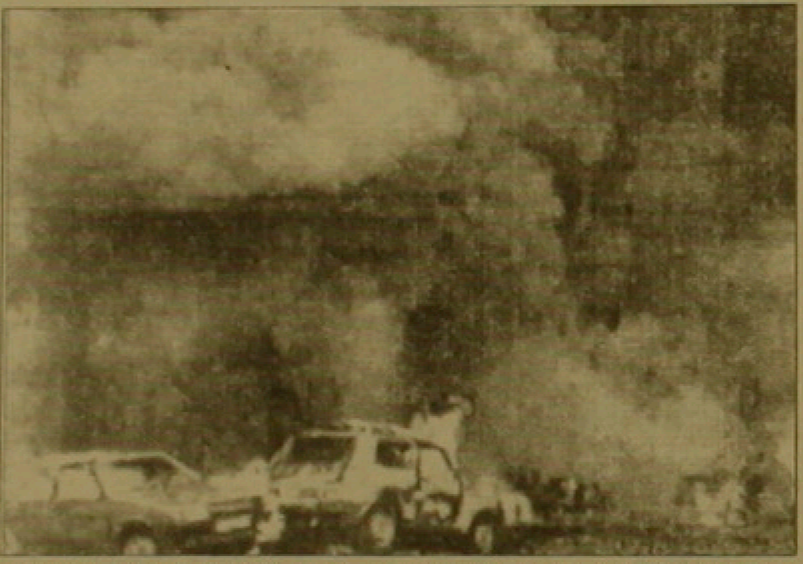

կոմկուսի կենտկոմի վերջին ղեկավար Ջումբեր Պատիաշվիլին է: Ներկայումս նրանց ժողովրդականությունը չի ամրապնդվում հատուկ ծառայությունների աջակցությամբ: Գեորգաձե-ավագը եւ Պատիաշվիլին հայտարարեցին, թե «վհուկորս» է սկսվել 70-ական թթ. ոգով, երբ Էդուարդ Շեւարդնաձեն գլխավորում էր Վրաստանի ՊԱԿ-ը: Նրանց հետ համերաշխ է ընդդիմադիրների մեծ մասը: Հալածյալների թվում նշում են Իգոր Գեորգաձեին, Ջաբա Իոսելիանիին եւ Աջարիայի ղեկավար Ասլան Աբաշիձեին:

Աբաշիձեի անվան հետ են կապում Վրաստանի ղեկավարի վրա կատարված մահափորձի «նավթային հետքը»: Սպասվում է, որ հոկտեմբերի 9-ին վերջնական վճիռ կկայացվի կասպիական նավթի ուղեգծի վերաբերյալ: Երբ այն անցնի Վրաստանով, կվիճարկվի երկու նավահանգիստների՝ Փոթիի եւ Բաթումի կողմից: Շեւարդնաձեն հակված է ի նպաստ Փոթիի: Մինչդեռ քաղաքացիական պատերազմին չմասնակցած եւ Մոսկվայի հետ անմիջական կապեր ունեցող Բաթումը բերում է իր փաստարկները: Ի տարբերություն ավերված Փոթիի, Աջարիայում պահպանված է նավահանգստային ենթակառույցը: Կրեմլի եւ ռուս գեներալների բարեկամ Աբաշիձեն ստանձնում է Մոսկվայի «չեզոքացման» գործը, որը պահանջում է նավթամուղն անցկացնել Նովոռոսիյսկով: Շեւարդնաձեն դեմ է «չեզոքացմանը», որը ներառում է նավթամուղի եկամուտները Ռուսաստանի հետ կիսելու անհրաժեշտությունը:

Աբաշիձեն պնդում է, թե Վրաստանի հատուկ ծառայությունները երեք անգամ փորձել են իրեն վերացնել: Իսկ Վրաստանում կասկածում են, թե նա մեղսակից է օգոստոսի 29-ի ահաբեկչությանը: Կասկածները խորանում են այն պատճառով, որ Ջաբա Իոսելիանիի եւ Ջումբեր Պատիաշվիլու հեռանալուց հետո Աբաշիձեն մնում է Շեւարդնաձեի վերջին իրական մրցակիցը նախագահության պայքարում: Այս պայմաններում Շեւարդնաձեն մահափորձից հետո հայտարարեց նախագահության համար քվեարկվելու իր մտադրությունը: Թանսու Չիլլերի Թբիլիսի կատարած այցի ժամանակ նա հավաստեց նավթամուղը Փոթիով անցկացնելու իր անփոփոխ դիրքորոշումը:

Օգոստոսի 29-ի ահաբեկչական քայլից առավելագույն օգուտ ստացավ Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Նա փաստորեն դարձավ նախագահության հիմնական թեկնածու, ազատվեց պետանվտանգության ռուսամետ շեֆից, մասնատեց «Մխեդրիոնի» քաղաքական բլոկը, զինաթափելով դրա զինված մասը, իսկ որպես ժողովրդավարության երաշխավորություն թողեց ավանդապաշտների կուսակցությունը նախկին ԳԽ նախագահ Ակակի Ասաթիանիի գլխավորությամբ: Բայց այդ քաղաքականությունը վարվել եւ վարվում է այն միջոցներով, որոնք Էդուարդ Շեւարդնաձեին առաջարկում են իր ընդդիմախոսները: Ուստի, 16-րդ ահաբեկչական քայլը Վրաստանում բնավ էլ վերջինը չէ:

«ՄՈՍԿՈՎՍԿԻԵ ՆՈՎՈՍՏԻ»
3-10 սեպտեմբերի

«ՕՐՈՐ» ՍՊԸ-Ն

առաջին անգամ կազմակերպում է «Հայկուհի» եւ «Արմենուհի» վճարովի դասընթացներ Հայաստանի Հանրապետության օրիորդների եւ կանանց համար

«ՀԱՅԿՈՒՀԻՆ»

առաջարկում է իր օգնությունը գործերով ծանրաբեռնված ծնողներին եւ նրանց դուստրերին առօրյայում անհրաժեշտ գիտելիքներ, գործնական ունակություններ (տես հավելված) ձեռք բերելու գործում:

«Հայկուհում» դասավանդող մասնագետները կարճ ժամկետում կհաղորդեն իրենց սաներին այնպիսի ծավալի գիտելիքներ, որոնց ինքնուրույն ձեռքբերումը կտեւի երկար տարիներ:

Ընդունելության սահմանափակումները նվազագույն են: Ուսման ժամկետը 3 ամիս:

«ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ»

դասընթացը նախատեսված է շուկայական հարաբերությունների պայմաններում աշխատելու գիտելիքներ ձեռք բերելուն:

«Հայկուհի» դասընթացի ուսումնական առարկաների ցանկը կլրացնեն օտար լեզուները (անգլ. պարսկ.), համակարգիչների (կոմպյուտերների) կիրառությունը եւ գործնական շփման հմտությունը:

«Արմենուհու» շրջանավարտները կստանան դիպլոմներ եւ միջազգային կարգի հատուկ վկայականներ (սերտիֆիկատներ): Նրանցից լավագույններին «Օրոր» ՍՊԸ-ի կողմից կերաշխավորվեն համատեղ ձեռնարկություններում աշխատելու համար: Մեր կրթօջախում ստացած գիտելիքները կօգնեն Ձեզ հաջողությամբ համագործակցել արտասահմանցի գործընկերների հետ ՀՀ-ում եւ նրա սահմաններից դուրս:

Գործարար կնոջ դերն ամբողջ աշխարհում օրեցօր աճում է: Չուշանաք:

«Արմենուհու» ընդունելությունը մրցութային է, ունկնդիրների հատուկ թիվը սահմանափակ:

Ուսման ժամկետը 6 ամիս:

«Օրոր»-ը կօգնի Ձեզ պահպանել ազգային ինքնությունը եւ լինել ժամանակակից

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐ ■ Խոհի վարք ■ Կենցաղային վարվելակերպ ■ Սպասավորում ■ Քայլվածք, կեցվածք ՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐ ■ Հայկական ծեսեր, ավանդույթներ եւ տոներ ■ Աշխարհի ժողովուրդների սովորույթներ ■ Բնակարանի, կացարանի ներքին ձեւավորում ■ Նորաձեւություն, տարազ ■ Հագուստ, դիտույթներ, պարագաներ	Հավելված ■ Ընտանիքի տնտեսավարություն ■ Ընտանեկան իրավունք ■ Դիվանագիտական վարվելակերպ (թոքսոկոլ) ■ Կենդանիները բնակարանում ■ Տնաբույսեր, ծաղկեփնջեր ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ ■ Ընտանեկան կյանքի բարոյագիտություն եւ հոգեբանություն ■ Սեռաբանություն ■ Կոսմետիկա (գեղարարություն) ■ Հիգիենա ■ Սնունդ

Պարապմունքները կանցկացվեն Արհմիությունների շենքում (Հանրապետության հրապարակ) ժամը 14:00-16:00: Իրավաբանական եւ մասնավոր անձանց հայտերը ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան 10, ԱԱ 366:

Տեղեկատու հեռախոսներ՝ 58 49 44, 58 32 29, ժամը 14:00-16:00:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան Գուլակյան 14 ա. 8-րդ հարկ. բն. 31: Ակտոտնակ 51/83 քմ: Հեռ. 22-63-01:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

5 սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ): Ընդհանուր մակերեսը 140 քմ Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի քարե շենքում: Հեռ. 58-18-41, 34-25-86:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

25-60 օրական հավի ձագեր: Զանգահարել 643054

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Մաշտոցի պողոտայի վրա գտնվող («Նաիրի» կինոթատրոնի մոտ) 4 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում գտնվող 71 քմ ընդհանուր մակերեսով, 43.4 բնակելի մակերեսով բնակարան: Հնարավոր է բացել խանութ կամ օֆիս: Գինը պայմանագրային: Զանգահարել 56-12-43

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց վարձով բնակարան «Բարեկամություն» մետրոյի շրջակայքում կամ Նորքի I կամ II զանգվածներում: Զանգահարել 58-24-83, 56-29-41 հեռախոսահամարներով:

ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց սեփական տուն «Հաղթանակ» զբոսայգու մոտ, բոլոր հարմարություններով, ոչ թանկ: Հեռ. 25-54-95

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Անգլերենի դասավանդում, որպես երկրորդ լեզու ծրագիր ավարտական վկայագրի շնորհումով

1995-1996

Փաստաթղթերի ընդունման նոր վերջնաժամկետ

■ ՀԱՀ-ը սահմանում է դիմումների ընդունման նոր վերջնաժամկետ «Անգլերենի դասավանդում, որպես երկրորդ լեզու» ծրագրի համար, որն ավարտելուց հետո կտրվի վկայագիր: Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան բարձրագույն կրթություն՝ անգլերեն լեզու, ժամանակակից լեզուներ կամ լեզվաբանություն մասնագիտությունների գծով եւ ներկայումս դասավանդեն դպրոցում կամ ԲՈՒՀ-ում:

■ ՀԱՀ ընդունվելու համար անհրաժեշտ է, որ ընդհանուր գնահատականների միջին ցուցանիշը լինի 4.0 եւ բարձր:

■ Բոլոր դիմորդները պետք է ՀԱՀ-ում կազմակերպվող անգլերեն լեզվի քննությունից ստանան կարգավիճակ միավորներ:

■ Դիմորդները պետք է ներկայացնեն՝

❑ դիպլոմի եւ ներդիրի բնագիր օրինակներ՝ իրենց լուսապատճեններով,

❑ առնվազն մեկ երաշխավորագիր նամակ,

ինչպես լրացնեն դիմումնագիր եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի հանձնման կանխավճարը դրամով կազմում է ԱՄՆ 5 դոլլարին համարժեք գումար, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի հանձնման նոր վերջնաժամկետը սույն թվականի սեպտեմբերի 15-ն է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ:

Հասցե՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 1 հարկ, 19 սենյակ, հեռ. 27-10-85:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռական կամ ազգային խտրականություն չի ճանաչում

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1938 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 8. 09. 1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@